

NALET VOZILA NA DIVLJAČ - OSIGURANJE OD SUDARA SA ŽIVOTINJAMA

Sušanj, Luka

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:909818>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-23**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Veleučilište u Karlovcu
Odjel Sigurnosti i zaštite
Stručni studij sigurnosti i zaštite

Luka Sušanj

**NALET VOZILA NA DIVLJAČ –
OSIGURANJE OD SUDARA SA
ŽIVOTINJAMA**

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, 2024.

Karlovac University of Applied Sciences
Safety and Protection Department
Professional undergraduate study of Safety and Protection

Luka Sušanj

WILDLIFE VEHICLE COLLISION – ANIMAL COLLISION INSURANCE

Final paper

Karlovac, 2024.

Veleučilište u Karlovcu
Odjel Sigurnosti i zaštite
Stručni studij sigurnosti i zaštite

Luka Sušanj

**NALET VOZILA NA DIVLJAČ –
OSIGURANJE OD SUDARA SA
ŽIVOTINJAMA**

ZAVRŠNI RAD

Mentorica:
dr. sc. Smajla Nikolina, prof. struč. stud.

Karlovac, kolovoz 2024.

 VELEUČILIŠTE U KARLOVCU Karlovac University of Applied Sciences	Klasa: 802-07/___-01/___
	Ur.broj: 2133-61-04___-01
ZADATAK ZAVRŠNOG / DIPLOMSKOG RADA	
Datum:	

Ime i prezime	Luka Sušanj		
OIB / JMBG			
Adresa			
Tel. / Mob./e-mail			
Matični broj studenta			
JMBAG			
Studij	☒ preddiplomski		☐ specijalistički diplomski
Naziv studija	Sigurnost i zaštita		
Godina upisa	2019.		
Datum podnošenja molbe	28.8.2024. godine		
Vlastoručni potpis studenta/studentice			

Naslov teme na hrvatskom: Nalet vozila na divljač – osiguranje od sudara sa životinjama	
Naslov teme na engleskom: Wildlife vehicle collision – animal collision insurance	
<p>Opis zadatka: Prometne nesreće uzrokovane naletom na divljač predstavljaju ozbiljan problem, osobito u ruralnim područjima i cestama kroz prirodna staništa.</p> <p>Podaci Ministarstva unutarnjih poslova Hrvatske pokazuju kontinuirani porast ovakvih nesreća, što ukazuje na ozbiljnost problema. Razlozi uključuju migracije divljači, promjene u okolišu i ljudske aktivnosti poput urbanizacije. Osim materijalne štete, nesreće mogu uzrokovati teške ozljede ili smrt vozača i putnika te imati ekološke posljedice poput smanjenja populacija divljači i narušavanja ekosustava. Rad analizira problem naleta na divljač, fokusirajući se na sigurnost cestovnog prometa i statističke podatke o učestalosti nesreća. Istraženi su pravni okviri, uključujući odgovornosti vozača, lovoovlaštenika i upravitelja cesta te preventivne mjere kao što su zaštitne žičane ograde i redovito održavanje cesta. Posebna pažnja posvećena je povezivanju rizika naleta na divljač s policama osiguranja od odgovornosti i kasko osiguranja te analizi financijskih i pravnih aspekata koji proizlaze iz ovih nesreća</p> <p>Rad pruža sveobuhvatan uvid u problematiku i predlaže konkretne korake za poboljšanje sigurnosti na cestama, uključujući unapređenje osiguravajućih polica i pravne regulative.</p>	
Mentor: dr. sc. Smajla Nikolina, prof. struč. stud.	Predsjednik Ispitnog povjerenstva:

PREDGOVOR

Ovaj rad o prometnim nesrećama uzrokovanim naletom divljači na cesti nastao je kao rezultat dubokog interesa za temu koja postaje sve relevantnija u kontekstu povećane mobilnosti i rastuće populacije divljači. Rad je izrađen u okviru studija na Veleučilištu u Karlovcu, pod mentorstvom dr. sc. Smajle Nikoline, prof. struč. stud., kojoj se upućuje posebna zahvalnost za stručnu podršku i savjete tijekom cijelog procesa istraživanja i pisanja.

Tijekom izrade rada, značajnu pomoć pružila mi je obitelj i zaručnica Daria. Uvijek su bili tu za mene, bilo da se radilo o pružanju moralne podrške ili pomoći u organizaciji vremena i resursa. Njihovo razumijevanje i strpljenje omogućili su mi da se usredotočim na istraživanje i analizu, što je ključno za kvalitetu ovog rada.

Posebnu zahvalu upućujem dr. sc. Smajli Nikolini, čija su stručnost i iskustvo bili neprocjenjivi. Njezini konstruktivni komentari i upute pomogli su mi da oblikujem rad na način koji je i stručno relevantan i praktično primjenjiv. Bez njezine podrške, ovaj rad ne bi postigao visoki standard analize i preciznosti koji je prikazan.

Nadam se da će ovaj rad doprinijeti boljem razumijevanju izazova i rješenja vezanih uz prometne nesreće uzrokovane divljači te pomoći u formuliranju učinkovitijih preventivnih mjera u budućnosti.

SAŽETAK

Prometne nesreće uzrokovane naletom na divljač predstavljaju ozbiljan problem, osobito u ruralnim područjima i cestama kroz prirodna staništa.

Podaci Ministarstva unutarnjih poslova Hrvatske pokazuju kontinuirani porast ovakvih nesreća, što ukazuje na ozbiljnost problema. Razlozi uključuju migracije divljači, promjene u okolišu i ljudske aktivnosti poput urbanizacije. Osim materijalne štete, nesreće mogu uzrokovati teške ozljede ili smrt vozača i putnika, te imati ekološke posljedice poput smanjenja populacija divljači i narušavanja ekosustava. Rad analizira problem naleta na divljač, fokusirajući se na sigurnost cestovnog prometa i statističke podatke o učestalosti nesreća. Istraženi su pravni okviri, uključujući odgovornosti vozača, lovoovlaštenika i upravitelja cesta te preventivne mjere kao što su zaštitne žičane ograde i redovito održavanje cesta. Posebna pažnja posvećena je povezivanju rizika naleta na divljač s policama osiguranja od odgovornosti i kasko osiguranja te analizi financijskih i pravnih aspekata koji proizlaze iz ovih nesreća.

Rad pruža sveobuhvatan uvid u problematiku i predlaže konkretne korake za poboljšanje sigurnosti na cestama, uključujući unapređenje osiguravajućih policica i pravne regulative.

Ključne riječi: prometne nesreće, divljač, nalet, osiguranje, sigurnost cestovnog prometa, preventivne mjere

SUMMARY

Traffic accidents caused by running into wild game are a serious problem, especially in rural areas and on roads through natural habitats.

Data from the Ministry of the Interior of Croatia show a continuous increase in such accidents, which indicates the seriousness of the problem. Reasons include game migrations, environmental changes and human activities such as urbanization. In addition to material damage, accidents can cause serious injury or death to drivers and passengers, and have ecological consequences such as the reduction of game populations and damage to the ecosystem. The paper analyzes the problem of collisions with game, focusing on road traffic safety and statistical data on the frequency of accidents. Legal frameworks were explored, including the responsibilities of drivers, hunting licensees and road managers, and preventive measures such as protective wire fences and regular road maintenance. Special attention is paid to linking the risk of running into wild animals with liability and comprehensive insurance policies and to analyzing the financial and legal aspects arising from these accidents.

The work provides a comprehensive insight into the issue and suggests concrete steps to improve road safety, including improving insurance policies and legal regulations.

Key words: traffic accidents, game, rush, insurance, road traffic safety, preventive measures

SADRŽAJ

ZADATAK ZAVRŠNOG RADA	I
PREDGOVOR	II
SAŽETAK	III
SUMMARY	IV
SADRŽAJ	V
1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada	2
1.2. Izvori podataka i metoda prikupljanja	2
2. SIGURNOST CESTOVNOG PROMETA	4
2.1. Zakon o sigurnosti prometa na cestama	5
2.2. Identifikacija rizika za vozače	9
3. NALET NA DIVLJAČ	12
4. OSIGURANJE	21
4.1. Vrste osiguranja	22
4.2. Osiguranje motornih vozila	23
4.3. Polica osiguranja	26
5. NAKNADA ŠTETE NALETOM VOZILA NA DIVLJAČ	27
5.1. Postupak prijave štete zbog naleta vozila na divljač	29
5.1.1. Podnošenje prijave štete	29
5.1.2. Dodjeljivanje poslovnog broja	30
5.1.3. Procjena štete	31
5.1.4. Obavijest o izvidu i ponuda za nagodbu	33
5.1.5. Proces refundacije	34
5.1.6. Naknadni izvid	35
5.1.7. Regresni zahtjevi	36
6. PREVENTIVNE MJERE	37
6.1. Upozoravajući znakovi	37
6.2. Ograničenje brzine	38
6.3. Izgradnja fizičkih barijera	38
6.4. Edukacija vozača	39
7. ZAKLJUČAK	41
8. LITERATURA	42
9. POPIS ILUSTRACIJA	49

1. UVOD

Prometne nesreće predstavljaju jedan od glavnih uzroka smrtnosti i ozljeđivanja u svijetu, a nalet na divljač postaje sve češći uzrok ovih nesreća, osobito u ruralnim područjima i na cestama koje prolaze kroz prirodna staništa divljači. Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske, broj prometnih nesreća uzrokovanih naletom na divljač kontinuirano raste, što ukazuje na ozbiljnost ovog problema.

Sigurnost cestovnog prometa ključan je faktor u zaštiti ljudskih života i materijalnih dobara. Povećana prisutnost divljači na cestama stvara dodatne rizike za vozače, koji često nisu svjesni opasnosti ili nisu adekvatno pripremljeni za takve situacije. Uzroci ovih nesreća mogu biti različiti, uključujući prirodne migracije divljači, promjene u okolišu, ali i sve veće ljudsko zadiranje u prirodna staništa zbog urbanizacije i izgradnje cesta.

Ovaj rad ima za cilj analizirati problematiku naleta na divljač s naglaskom na sigurnost cestovnog prometa. Također, rad će istražiti statističke podatke o učestalosti ovih nesreća, identificirati glavne uzroke te predložiti preventivne mjere i rješenja. Posebna pažnja posvetit će se povezivanju rizika naleta na divljač s policama osiguranja od odgovornosti i kasko osiguranja te analizi financijskih i pravnih aspekata koji proizlaze iz ovih nesreća.

Kroz pregled literature, analizu statističkih podataka i primjere dobre prakse iz Hrvatske i inozemstva, ovaj rad nastojat će pružiti sveobuhvatan uvid u problematiku i predložiti konkretne korake za unapređenje sigurnosti na cestama. Kroz učinkovite preventivne mjere i bolje razumijevanje rizika, moguće je smanjiti broj prometnih nesreća uzrokovanih naletom na divljač, te na taj način zaštititi ljudske živote i smanjiti materijalne štete.

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet ovog rada je analiza prometnih nesreća uzrokovanih naletom na divljač s posebnim naglaskom na sigurnost cestovnog prometa i financijske posljedice za vozače kroz prizmu policama osiguranja od odgovornosti i kasko osiguranja. Naleti na divljač predstavljaju značajan problem u cestovnom prometu, posebno u područjima koja obiluju šumama i prirodnim staništima divljači.

Cilj rada je:

- Analizirati trenutnu situaciju i učestalost prometnih nesreća uzrokovanih naletom na divljač.
- Ispitati uzroke ovih nesreća i identificirati ključne faktore koji doprinose njihovom nastanku.
- Razmotriti posljedice ovih nesreća, uključujući materijalne štete, ozljede, smrtne slučajeve i ekološke utjecaje.
- Povezati rizike naleta na divljač s policama osiguranja od odgovornosti i kasko osiguranja, te analizirati financijske posljedice za osiguravajuće kuće i osiguranike.
- Predložiti preventivne mjere i rješenja koja mogu smanjiti broj ovakvih nesreća te povećati sigurnost na cestama.

1.2. Izvori podataka i metoda prikupljanja

Za potrebe ovog rada korišteni su različiti izvori podataka i metode prikupljanja informacija kako bi se osigurala sveobuhvatna analiza teme.

Podaci o prometnim nesrećama uzrokovanim naletom na divljač prikupljeni su iz izvještaja Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Hrvatskih cesta te drugih relevantnih institucija. Rad se oslonio na stručne knjige, znanstvene članke i studije koje obrađuju problematiku sigurnosti cestovnog prometa, naleta na divljač te osiguranje od odgovornosti i kasko

osiguranje. Ova literatura pružila je teoretsku osnovu i kontekst za analizu. Podaci o policama osiguranja od odgovornosti i kasko osiguranja, uključujući pokrića i izuzetke, prikupljeni su kroz suradnju s osiguravajućim kućama i pregled njihovih javno dostupnih izvještaja. Analiza primjera dobre prakse u Hrvatskoj i inozemstvu temeljila se na dostupnim studijama slučaja, izvještajima iz medija i drugih relevantnih izvora.

Prikupljeni podaci temeljito su analizirani kako bi se izradile preporuke i zaključci koji doprinose unapređenju sigurnosti cestovnog prometa i smanjenju broja prometnih nesreća uzrokovanih naletom na divljač.

2. SIGURNOST CESTOVNOG PROMETA

Sigurnost cestovnog prometa predstavlja jedan od ključnih aspekata društvene sigurnosti i javnog zdravlja. U suvremenom društvu, cestovni promet je neizbježan dio svakodnevnog života, ali sa sobom nosi i rizike koji mogu imati ozbiljne posljedice za ljude i imovinu. Prometne nesreće su među vodećim uzrocima smrtnosti i ozljeđivanja diljem svijeta [1], a njihova prevencija i smanjenje negativnih posljedica postaju prioriteta za vlasti, stručnjake i širu zajednicu [2,3].

Zakon o sigurnosti prometa na cestama (NN 67/08, 48/10, 74/11, 80/13, 158/13, 92/14, 64/15, 108/17, 70/19, 42/20, 85/22, 114/22, 133/23), kao temeljni pravni akt u ovom području, postavlja okvire za regulaciju, prevenciju i sankcioniranje nepravilnosti u prometu. Zakon obuhvaća širok spektar mjera i postupaka koji su usmjereni na povećanje sigurnosti svih sudionika u prometu, od vozača i pješaka do biciklista i motociklista [4]. Kroz stroge propise i smjernice, Zakon nastoji smanjiti broj prometnih nesreća i ublažiti njihove posljedice.

Jedan od specifičnih rizika koji sve više dolazi u fokus su prometne nesreće uzrokovane naletom na divljač [5]. Ovaj fenomen je posebno izražen u ruralnim područjima i na cestama koje prolaze kroz prirodna staništa divljači [5,6]. Uzroci takvih nesreća mogu biti različiti, uključujući prirodne migracije životinja, sezonske promjene u njihovom ponašanju, ali i ljudske aktivnosti poput urbanizacije i deforestacije koje narušavaju prirodna staništa [7]. Naleti na divljač ne samo da uzrokuju značajne materijalne štete na vozilima, već često rezultiraju i teškim ozljedama ili smrtnim ishodima za vozače i putnike [8]. Osim ljudskih žrtava, prometne nesreće uzrokovane naletom na divljač imaju i ekološke posljedice. Smrt životinja utječe na biodiverzitet i može narušiti ekološku ravnotežu u određenim područjima [9]. Također, ovakve nesreće postavljaju dodatne izazove za hitne službe i osiguravajuće kuće, koje se moraju nositi s posljedicama i rješavanjem šteta [10].

U kontekstu sigurnosti cestovnog prometa, važno je istražiti i razumjeti sve čimbenike koji doprinose ovim nesrećama kako bi se mogle implementirati adekvatne preventivne mjere. Kroz analizu statističkih podataka, studija slučaja i primjera dobre prakse, ovaj rad će pružiti dublji uvid u problematiku naleta na divljač i predložiti konkretna rješenja koja mogu doprinijeti povećanju sigurnosti na cestama.

2.1. Zakon o sigurnosti prometa na cestama

Zakon o sigurnosti prometa na cestama (NN 67/08, 48/10, 74/11, 80/13, 158/13, 92/14, 64/15, 108/17, 70/19, 42/20, 85/22, 114/22, 133/23) Republike Hrvatske predstavlja temeljni pravni akt koji regulira sve aspekte cestovnog prometa s ciljem povećanja sigurnosti svih sudionika u prometu. Donošenje i provođenje ovog zakona ključni su za smanjenje broja prometnih nesreća, zaštitu ljudskih života i imovine te osiguranje učinkovitog funkcioniranja cestovnog prometa [4].

Zakon o sigurnosti prometa na cestama postavlja nekoliko osnovnih ciljeva:

- povećanje sigurnosti na cestama,
- smanjenje broja prometnih nesreća,
- zaštita života i zdravlja ljudi,
- zaštita imovine,
- efikasno upravljanje prometom [4].

Jedan od osnovnih ciljeva Zakona o sigurnosti prometa na cestama je povećanje sigurnosti na cestama. Ovaj cilj ostvaruje se kroz niz propisa koji definiraju ponašanje sudionika u prometu, tehničke zahtjeve za vozila i standarde za cestovnu infrastrukturu [4]. Propisi koji se odnose na ponašanje sudionika u prometu uključuju jasno definirana pravila koja vozači, biciklisti i pješaci moraju slijediti kako bi se smanjio rizik od nesreća. Na primjer, pravilno korištenje sigurnosnog pojasa, poštivanje ograničenja brzine i pravila prednosti

na raskrižjima doprinose povećanju sigurnosti. Tehnički zahtjevi za vozila osiguravaju da svi automobili, motocikli i druga cestovna transportna sredstva ispunjavaju standarde sigurnosti. Ovo uključuje redovne tehničke preglede, ispravnost kočnica, svjetlosne signalizacije, upravljačkog sustava i drugih ključnih komponenti vozila. Osim toga, standardi za cestovnu infrastrukturu uključuju pravilno označavanje cesta, postavljanje semafora, signalizacije i zaštitnih ograda, čime se smanjuje rizik od nesreća uzrokovanih lošim uvjetima na cesti [4].

Smanjenje broja prometnih nesreća je još jedan ključan cilj Zakona. Ovaj cilj ostvaruje se implementacijom preventivnih mjera, provođenjem edukacije i uvođenjem strogih sankcija za prekršitelje prometnih pravila. Preventivne mjere uključuju kampanje za povećanje svijesti o sigurnosti, instalaciju sustava za nadzor prometa i primjenu tehnologije kao što su automatske kamere za nadzor brzine i prolazak kroz crveno svjetlo. Edukacija vozača, koja uključuje tečajeve za nove vozače i edukativne kampanje za postojeće vozače, igra ključnu ulogu u promjeni ponašanja na cesti. Kroz edukaciju se nastoji povećati svijest o važnosti poštivanja prometnih pravila i prevenciji nesreća. Sankcije za prekršitelje, uključujući novčane kazne, oduzimanje vozačkih dozvola i druge mjere, služe kao odvraćajući faktor za kršenje prometnih pravila. Stroge kazne za prekršaje kao što su vožnja pod utjecajem alkohola, prekoračenje brzine i nepoštivanje pravila prednosti, doprinose smanjenju broja nesreća i povećanju sigurnosti na cestama [4].

Zaštita života i zdravlja ljudi predstavlja jedan od najvažnijih ciljeva Zakona o sigurnosti prometa na cestama. Zakon posebno posvećuje pažnju ranjivim skupinama poput pješaka, biciklista i djece, koji su često izloženi većem riziku u prometu. Za pješake i bicikliste, Zakon predviđa posebne propise za zaštitu na pješačkim prijelazima, biciklističkim stazama i drugim područjima gdje su prisutni. Djeca su posebno zaštićena kroz propise koji reguliraju upotrebu sigurnosnih sjedala i pojaseva u vozilima te kroz obrazovne programe koji podučavaju djecu o sigurnom ponašanju u prometu. Kroz ove mjere, cilj je smanjiti broj teških ozljeda i smrtnost u prometnim nesrećama te osigurati da svi sudionici u prometu budu zaštićeni i sigurni [4].

Zaštita imovine je također ključan aspekt Zakona. Smanjenje materijalne štete uzrokovane prometnim nesrećama ostvaruje se kroz regulaciju osiguranja vozila i uspostavljanja sustava naknade štete. Zakon propisuje obavezu posjedovanja polica osiguranja od odgovornosti za štete koje vozači mogu prouzročiti drugim osobama ili njihovoj imovini. Također, kasko osiguranje pokriva štete na vlastitom vozilu, čime se smanjuje financijski teret na vozačima koji su pretrpjeli štetu u prometnim nesrećama. Osiguranje od odgovornosti i kasko osiguranje omogućuju vozačima da se zaštite od visokih troškova popravaka i drugih financijskih posljedica nesreća. Ove police također omogućuju bržu i učinkovitiju naknadu štete, što pomaže u bržem oporavku i smanjenju negativnih posljedica prometnih nesreća [4].

Efikasno upravljanje prometom predstavlja ključ za osiguranje tečnog i sigurnog odvijanja prometa. Zakon o sigurnosti prometa na cestama predviđa mjere za optimizaciju prometa, uključujući uspostavljanje sustava za upravljanje prometom, regulaciju protoka prometa kroz prometne signalizacije i pravila za izgradnju cestovne infrastrukture. Sustavi za nadzor prometa, poput semafora i kamera za nadzor brzine, pomažu u održavanju protoka prometa i sprečavanju gužvi i nesreća. Također, pravila za planiranje i izgradnju cesta uključuju aspekte poput prometa, prometa vozila i pristupa, što osigurava da promet teče glatko i da se smanje prepreke i opasnosti za vozače [4].

U slučaju prometne nesreće, Zakon o sigurnosti prometa na cestama precizno propisuje obaveze koje sudionici moraju ispuniti kako bi se osigurala sigurnost svih prisutnih, spriječile dodatne štete i omogućio pravilan postupak za naknadu štete. Zakonske obaveze uključuju prijavu nesreće, osiguranje mjesta nesreće, pružanje pomoći ozlijeđenima te izvještavanje osiguravajuće kuće [4]. Svaka od ovih obaveza ima svoju ključnu ulogu u upravljanju situacijom nakon nesreće i doprinosi cjelokupnom sustavu sigurnosti prometa.

Prijava nesreće predstavlja osnovnu obavezu koju svaki sudionik u prometu mora ispuniti nakon što se dogodi nesreća [11]. Prema Zakonu, svaka prometna nesreća mora se prijaviti nadležnim tijelima, policiji [4]. Prijava omogućava pravovremeno reagiranje i omogućava policiji da dokumentira

dogadjaj, prikupi relevantne informacije i provede istragu. Prijava nesreće policiji omogućava pokretanje postupaka koji uključuju izradu izvještaja o nesreći, identifikaciju odgovornosti i, ako je potrebno, provedbu kaznenog postupka protiv prekršitelja. U slučajevima kada nesreća uključuje teže ozljede ili smrt, prijava policiji je obavezna kako bi se osigurala potpuna i temeljita istraga [12].

Osiguranje mjesta nesreće je ključna mjera koju sudionici moraju poduzeti kako bi spriječili dodatne opasnosti i zaštitili sebe, druge sudionike i imovinu. Nakon nesreće, sudionici su dužni osigurati mjesto nesreće kako bi spriječili daljnje nesreće ili opasnosti, a podrazumijeva postavljanje znakova upozorenja, ako je moguće, i pomicanje vozila s prometnice kako bi se omogućio nesmetan protok prometa i smanjila mogućnost dodatnih nesreća [13]. Ako je nesreća na prometnoj cesti i ne mogu se premjestiti vozila, sudionici trebaju osigurati da se na mjestu nesreće nalazi odgovarajuća signalizacija ili upaljena crvena svjetla kako bi se upozorili ostali vozači. Također, ako su prisutni dijelovi vozila ili drugi objekti koji predstavljaju opasnost, potrebno je poduzeti mjere za njihovo uklanjanje ili označavanje kako bi se spriječile daljnje nesreće [4,13,14].

Pružanje pomoći ozlijeđenima jedan je od najvažnijih zakonskih zahtjeva nakon prometne nesreće. Sudionici nesreće su obavezni pružiti prvu pomoć ozlijeđenim osobama, koliko god su u mogućnosti, i, ako je potrebno, pozvati hitne službe kao što su hitna pomoć i vatrogasci [12]. Ova obaveza osigurava da svi ozlijeđeni dobiju potrebnu medicinsku pomoć što je prije moguće, što može biti ključno za njihov brzi i potpuni oporavak. Ako su prisutne ozbiljne ozljede ili su osobe u opasnosti, obavezno je pozvati hitnu pomoć. Pružanje prve pomoći može uključivati osnovne medicinske postupke poput zaustavljanja krvarenja, stabilizacije ozlijeđene osobe i osiguravanja da se ne pomiče, osim ako je to nužno, dok ne stigne profesionalna pomoć [15].

Izveštavanje osiguravajuće kuće je posljednji, ali izuzetno važan korak u postupku nakon prometne nesreće. Sudionici su obavezni prijaviti nesreću svojoj osiguravajućoj kući radi pokretanja postupka za naknadu štete. Ova prijava omogućava osiguravajućoj kući da procijeni štetu, utvrdi odgovornost i

započne postupak naknade štete za oštećena vozila i imovinu. Prijava osiguravajućoj kući treba sadržavati sve relevantne informacije o nesreći, uključujući detalje o okolnostima nesreće, ozljedama, šteti na vozilima i drugim predmetima te kopije policijskog izvještaja ako su dostupne. Također, sudionici trebaju dostaviti sve potrebne dokumente i fotografije koje mogu pomoći u procjeni štete i bržem rješavanju zahtjeva za naknadu [16]. O osiguranju i vrstama osiguranja bit će više u idućem dijelu rada.

Zakonske obaveze u slučaju prometne nesreće osmišljene su kako bi se osiguralo pravilno upravljanje situacijom, zaštitili svi sudionici u prometu i omogućio pravilan postupak za naknadu štete. Prijava nesreće nadležnim tijelima, osiguranje mjesta nesreće, pružanje pomoći ozlijeđenima i izvještavanje osiguravajuće kuće ključne su obaveze koje svaki sudionik mora ispuniti. Kroz ispunjavanje ovih obaveza, omogućava se pravilan pravni i sigurnosni odgovor na prometne nesreće, smanjuje se rizik od dodatnih šteta i osigurava se pravda za sve pogođene strane. Ove mjere doprinose cjelokupnom sustavu sigurnosti prometa i pomažu u održavanju reda i sigurnosti na cestama.

2.2. Identifikacija rizika za vozače

Sigurnost cestovnog prometa izravno ovisi o sposobnosti vozača da prepozna i upravlja različitim rizicima koji se javljaju tijekom vožnje. Identifikacija rizika i odgovarajuće upravljanje njima ključni su za smanjenje broja nesreća i osiguranje sigurnosti na cestama [17]. Rizici za vozače mogu biti različiti i uključuju fizičke čimbenike povezane sa stanjem ceste i vremenskim uvjetima, ponašanje vozača, stanje vozila te uvjete u okolini [18]. Razumijevanje ovih rizika omogućava vozačima i nadležnim tijelima da poduzmu mjere koje mogu značajno smanjiti mogućnost nesreća i njihovu težinu. U tablici 1 prikazani su različiti rizici za vozače, zajedno sa specifičnim mjerama za njihovu identifikaciju i upravljanje [19].

Tablica 1. Upravljanje rizicima u cestovnom prometu [19]

KATEGORIJA RIZIKA	SPECIFIČNI RIZICI	MJERE ZA UPRAVLJANJE RIZIKOM
fizički rizici	stanje ceste	Redovito održavanje i popravak cesta. Postavljanje jasnih prometnih znakova.
	vrijeme	Prilagodba brzine prema vremenskim uvjetima. Oprema vozila za različite uvjete [npr. zimske gume].
	prometna signalizacija	Jasno označavanje prometnih znakova. Redovito pregledavanje i ažuriranje signalizacije.
rizici povezani s ponašanjem vozača	alkohol i droga	Redovite kontrole alkoholiziranosti. Edukacija o posljedicama konzumacije alkohola i droga.
	umor	Planiranje pauza tijekom dugih putovanja. Promicanje svijesti o opasnostima vožnje umornog.
	brzina	Poštivanje ograničenja brzine. Prilagodba brzine uvjetima na cesti i prometnim uvjetima.
rizici povezani s vozilom	tehničko stanje vozila	Redoviti tehnički pregledi i servisiranje. Provjera stanja ključnih komponenti [kočnice, gume].
	sigurnosna oprema	Korištenje sigurnosnih pojaseva. Održavanje i pravilna upotreba naprednih sigurnosnih sustava.
rizici povezani s okolinom	prometne gužve	Uvođenje sustava za upravljanje prometom. Planiranje rute kako bi se izbjegle gužve.
	neprikladno parkiranje	Provedba zakona o parkiranju. Edukacija o pravilnom parkiranju i njegovim posljedicama.

Identifikacija i upravljanje rizicima ključni su za sigurnost na cestama i smanjenje broja prometnih nesreća. Razumijevanje različitih vrsta rizika, kao što su fizički, ponašajni, tehnički i okolišni, omogućava vozačima da poduzmu

odgovarajuće mjere zaštite i prilagode svoje ponašanje i vozilo kako bi se smanjila mogućnost nesreća. Implementacija preventivnih mjera, redovito održavanje vozila, prilagodba brzine uvjetima na cesti i edukacija vozača mogu značajno poboljšati sigurnost cestovnog prometa. Pridržavanje ovih mjera ne samo da pomaže u zaštiti života i imovine, već i doprinosi učinkovitijem i sigurnijem prometnom sustavu.

3. NALET NA DIVLJAČ

Nalet na divljač predstavlja značajan rizik na prometnicama, osobito u regijama koje graniče sa šumskim područjima, poljoprivrednim zemljištima i drugim prirodnim staništima divljih životinja. Ova vrsta prometnih nesreća nije samo česta pojava, već može imati dalekosežne posljedice za sve sudionike u prometu, uključujući vozače, putnike i samu divljač.

Divlje životinje, poput srna, jelena, divljih svinja, lisica i zečeva, često se kreću preko cesta, bilo zbog migracija, traženja hrane, vode ili skloništa. U područjima s visokim intenzitetom prometa, ove situacije postaju posebno rizične. Vozači se mogu iznenada naći u situaciji gdje im se životinja iznenada pojavi pred vozilom, ostavljajući vrlo malo vremena za reakciju. To može rezultirati snažnim sudarom, koji osim materijalne štete može izazvati teške ozljede ili čak smrtne ishode za vozače i putnike. U najgorim scenarijima, nesreća može izazvati lančane sudare, osobito ako vozači pokušaju naglo skrenuti ili zakočiti kako bi izbjegli udarac [20]. Osim toga, nalet na divljač ima i ekološke posljedice. Stradanje životinja doprinosi smanjenju njihove populacije, što može imati negativan utjecaj na lokalnu faunu i ekosustav. Pored toga, nesreće ove vrste često predstavljaju dodatni problem za održavanje sigurnosti na cestama, jer ostaci vozila i tijela životinja mogu privući druge životinje ili stvoriti dodatne prepreke na cesti, čime se povećava rizik od daljnjih nesreća [21].

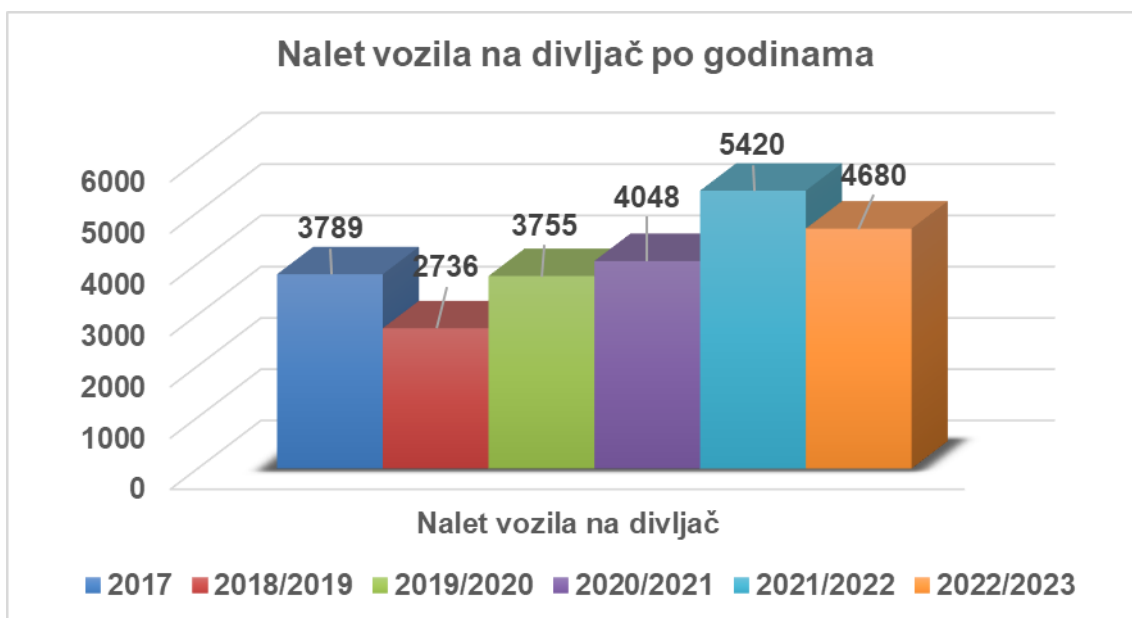
Nalet vozila na divljač predstavlja ozbiljan problem ne samo u Republici Hrvatskoj, već i širom svijeta. Ovaj globalni fenomen utječe na brojne zemlje i regije, uzrokujući značajne materijalne štete, ozljede ljudi i smrtnost divljači. Sa sve većim brojem vozila na cestama i rastućim populacijama divljih životinja, sudari između vozila i divljači postaju sve učestaliji i ozbiljniji.

U Sjedinjenim Američkim Državama (SAD), godišnje se zabilježi oko 1,5 milijuna sudara vozila s divljači, što uzrokuje štetu od oko 8 milijardi dolara. Institut za sigurnost na cestama (eng. *Insurance Institute for Highway Safety – IIHS*) izvješćuje da je između 1975. i sredine 2000-ih postojala tendencija

prema porastu smrtnih slučajeva izazvanih nesrećama naletima vozila na divljač koje su se na kraju stabilizirale. Između 1975. i 2007. broj umrlih uzorkovan naletom vozila na divljač popeo se na 223; do 2022. pao je na 184. U 2022. od srpnja do rujna zabilježen je najveći broj smrtnih slučajeva uzrokovan naletom vozila na divljač [22]. Istraživanje Antonija Sáenz-de-Santa-Maríe i Joséa L. Telleríje analizira sudare vozila s divljači u Španjolskoj, uključujući vrste divljači, njihovu rasprostranjenost i ekonomske posljedice. Temeljeno na podacima o 74.600 sudara od 2006. do 2012. godine, istraživanje pokazuje da ovi sudari čine 8,9% svih prometnih nesreća u Španjolskoj, s najvećim udjelom u planinskim pokrajinama na sjeveru Španjolske. Divlje svinje i srne sudjeluju u 79% svih sudara uzrokujući najveće ekonomske gubitke [23]. Morelle i suradnici u svom istraživanju pružaju podatke o naletima vozila na divljač u Valoniji, južnoj Belgiji, koja se odlikuje jednom od najgušćih cestovnih mreža na svijetu. U razdoblju od 2003. do 2011. godine, uz suradnju s policijom, identificirali su 3.965 nesreća u kojima su sudjelovale divlje životinje. Ove nesreće su u 13% slučajeva rezultirale ozljedama vozača ili putnika, dok su smrtni slučajevi zabilježeni u manje od 1% slučajeva. Najčešće životinje uključene u nesreće bile su divlje svinje, koje su činile 39% svih slučajeva, a nesreće su se najčešće događale noću, s najvišim brojem incidenata zabilježenim u sumrak i zoru [24].

Do 2017. godine, u Hrvatskoj nije postojala sustavna evidencija prometnih nesreća u kojima je sudjelovala divljač. Ministarstvo unutarnjih poslova (MUP) bilježilo je nalete na životinje općenito, uključujući i domaće životinje, pa stoga ne postoje precizni podaci o naletima na divljač prije te godine. Prvi konkretni podaci o naletima vozila na divljač dolaze od Hrvatskog lovačkog saveza (HLS), koji je 2017. godine zabilježio 3.789 takvih slučajeva. Godine 2018., nakon sklapanja prve police osiguranja za lovoovlaštenike na razini cijele Hrvatske 1. travnja, naleti na divljač počinju se bilježiti putem osiguravajućih društava. Podaci za prva tri mjeseca te godine nisu dostupni, no u preostalih devet mjeseci zabilježeno je 1.588 naleta. U razdoblju od 1. lipnja 2018. do 31. svibnja 2019. godine prijavljeno je 2.726 naleta, dok je u istom razdoblju 2019./2020. zabilježeno 3.755 naleta. Broj naleta nastavio je rasti te je

u razdoblju 2020./2021. evidentirano 4.048 slučajeva. U razdoblju 2021./2022. zabilježen je vrhunac s 5.420 naleta, dok je u razdoblju 2022./2023. zabilježen blagi pad s ukupno 4.665 naleta vozila na divljač [25, 26]. Na slici 1 prikazani su podaci naleta vozila na divljač od 2017. do 2023. godine.

Slika 1. Nalet vozila na divljač od 2017. do 2023. godine [25]

U tablici 2 prikazani su podaci o stradanju divljači u naletu vozila za 2014. i 2023. godinu, s naglaskom na županije u kojima je zabilježen najmanji i najveći broj stradale divljači za svaku vrstu.

Tablica 2. Stradanje divljači u naletu vozila po županijama za 2014. i 2023. godinu [26]

ŽUPANIJA	Vrsta divljači																			
	Čagalj		Dabar		Divlja svinja		Fazan		Jazavac		Jelenska divljač		Lisica		Srneća divljač		Zec		Ostalo	
	2014.	2023.	2014.	2023.	2014.	2023.	2014.	2023.	2014.	2023.	2014.	2023.	2014.	2023.	2014.	2023.	2014.	2023.	2014.	2023.
Zagrebačka	0	4	3	4	47	40	3	6	1	4	0	8	12	7	83	340	3	3	3	54
Krapinsko-zagorska	0	0	0	0	3	8	2	1	0	2	0	3	2	3	111	332	2	6	0	9
Sisačko-	1	0	1	2	24	30	3	1	0	6	4	12	15	4	73	104	4	3	4	6

moslavačka																				
Karlovačka	0	1	0	0	14	23	5	2	4	3	5	12	5	6	189	301	4	0	4	6
Varaždinska	0	1	0	2	4	18	11	6	0	7	0	18	6	3	113	279	12	11	0	9
Koprivničko-križevačka	0	0	0	0	9	14	1	6	1	5	1	11	4	7	131	206	1	4	0	5
Bjelovarsko-bilogorska	0	1	0	2	11	38	2	2	5	2	1	62	4	2	137	212	0	4	0	7
Primorsko-goranska	0	2	0	0	14	38	0	0	0	4	18	27	1	4	165	152	0	4	3	15
Ličko-senjska	0	1	0	0	12	11	0	2	2	3	1	3	8	3	74	181	5	4	7	2
Virovitičko-podravska	0	0	0	0	6	7	2	3	4	3	13	21	2	9	72	877	0	5	0	3
Požeško-slavonska	0	0	0	0	1	8	2	0	0	3	5	10	1	4	87	135	0	4	0	4
Brodsko-posavska	3	1	0	0	4	6	7	3	3	3	1	0	15	6	42	72	10	9	1	8
Zadarska	3	2	0	0	18	39	0	0	0	2	0	2	1	4	2	26	2	8	1	5
Osječko-baranjska	1	6	0	1	25	13	5	15	4	9	31	12	10	9	93	213	12	11	1	13
Dubrovačko-neretvanska	0	2	0	0	3	18	0	2	0	3	0	0	0	1	0	9	0	3	0	7
Šibensko-kninska	5	1	0	0	17	13	1	1	2	4	0	3	1	4	2	71	7	4	0	0
Vukovarsko-srijemska	0	1	0	0	9	10	1	5	2	5	2	1	1	1	42	58	2	11	2	5
Splitsko-dalmatinska	0	1	0	0	6	86	0	1	0	4	0	6	0	4	2	161	3	5	2	1
Istarska	0	3	0	0	47	78	7	3	7	6	3	2	6	3	160	179	8	13	0	10
Međimurska	0	0	0	0	1	2	4	8	1	2	1	3	7	3	107	209	9	11	1	9
Grad Zagreb	0	1	0	0	0	9	1	0	0	0	0	0	2	0	21	37	1	0	1	2
Ukupno	13	28	4	11	267	509	57	67	36	80	86	216	103	87	1606	4154	85	123	30	180

Čagalj je u 2014. godini imao najmanje stradanja u većini županija gdje čagljevi nisu stradali, dok je najveći broj bio u Zadarskoj županiji (5). U 2023. godini, najviše čagljeva stradalo je u Osječko-baranjskoj županiji (6). Dabar je u 2014. godini imao najmanje stradanja u većini županija s ukupno 4 stradanja, dok je u 2023. najveći broj stradanja dabara zabilježen u Zagrebačkoj i Varaždinskoj županiji (po 4). Divlja svinja je u 2014. godini imala najmanje stradanje u Međimurskoj županiji (1), a najveće u Istarskoj (47), dok je u 2023. godini najmanji broj stradanja zabilježen u Međimurskoj županiji (2), a najveći u Vukovarsko-srijemskoj županiji (86). Fazan je u 2014. godini imao najmanje stradanje u većini županija s po nekoliko slučajeva, a najviše u Varaždinskoj županiji (11), dok je u 2023. godini Međimurska županija imala najveći broj stradanja (8), a najmanje Karlovačka i Zagrebačka županija (1). Jazavac je u 2014. godini imao najmanje stradanja u Virovitičko-podravskoj (1) i najviše u Osječko-baranjskoj županiji (10), dok je u 2023. godini najviše jazavaca stradalo u Osječko-baranjskoj županiji (9), dok su najmanje stradanja zabilježene u Bjelovarsko-bilogorskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji (3). Jelenska divljač je u 2014. godini imala najviše stradanja u Osječko-baranjskoj županiji (31) i najmanje u Varaždinskoj i Koprivničko-križevačkoj županiji (1), dok je u 2023. godini najveći broj stradanja bio u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji (62), a najmanji u Vukovarsko-srijemskoj županiji (1). Lisica je u 2014. godini imala najmanje stradanje u većini županija s po nekoliko slučajeva, a najviše u Zagrebačkoj županiji (14), dok je u 2023. godini najveći broj stradanja bio u Zadarskoj i Zagrebačkoj županiji (9), a najmanje u Požeško-slavonskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji (1). Srneća divljač je najugroženija vrsta s najvećim brojem stradanja; u 2014. godini najmanji broj stradanja bio je u Splitsko-dalmatinskoj i Zadarskoj županiji (po 2), dok je najveći bio u Karlovačkoj županiji (189), a u 2023. godini Zagrebačka županija prednjači s 340 stradanja, dok je najmanji broj bio u Zadarskoj županiji (26). Zec je u 2014. godini imao najmanje stradanja u većini županija s po nekoliko slučajeva, a najviše u Osječko-baranjskoj županiji (12), dok je u 2023. godini najveći broj stradanja bio u Međimurskoj županiji (11), a najmanje u Karlovačkoj županiji (0). U kategoriji "Ostalo", broj stradanja u 2014. godini varirao je od minimalnog

broja u nekoliko županija do najvišeg broja stradanja u Brodsko-posavskoj županiji (15), dok je u 2023. godini najveći broj zabilježen u Zagrebačkoj županiji (54), dok su najmanji brojevi zabilježeni u više županija, uključujući Požeško-slavonsku i Šibensko-kninsku (0). Srneća divljač je uvjerljivo najugroženija vrsta s najvećim brojem stradanja u naletima vozila. Zagrebačka županija prednjači s najvećim ukupnim brojem stradanja divljači, što sugerira da je ovaj dio Hrvatske posebno kritičan za prometne nesreće koje uključuju divljač, vjerojatno zbog gustog prometa i blizine šumskih i ruralnih područja.

U razdoblju od 2022. do 2024. godine na području Karlovačke županije zabilježen je pad broja sudara vozila s divljači, no uz variranje u materijalnoj šteti. U 2022. godini evidentirano je 673 naleta s materijalnom štetom od 341.436 eura, dok je 2023. godine broj naleta smanjen na 573, ali uz porast štete na 422.030 eura [27]. U prvoj polovici 2024. godine zabilježeno je 266 naleta, što predstavlja daljnji pad u odnosu na prethodnu godinu, uz štetu od 212.650 eura [28]. Srneća divljač najčešće je bila uključena u sudare, s 538 slučajeva u 2022., 458 u 2023. i 224 u prvoj polovici 2024. godine. Državne ceste pokazale su se kao najrizičnije, s najviše zabilježenih naleta svake godine. Vremenski gledano, najviše sudara dogodilo se noću i u ranim jutarnjim satima, sličan obrazac u sve tri godine. U 2023. i 2024. godini najkritičnije dionice ostale su slične, uključujući dijelove autoceste A1 (od čvora Bosiljevo do čvora Jastrebarsko) i državne ceste D1 (dionice Krnjak – Veljun i Broćanac – Rakovica), D3 (dionica Jarče polje – Bosanci), D6 (područje Ribnika), D23 (Dionice Duga Resa – Zvečaj i Donje Dubrave – Tounj), D216 (Dionica Kuoljensko – Prisjeka) i D228 (dionica Ozalj – Ilovac) [27,28].

Hrvatski lovački savez (HLS) ključna je organizacija koja okuplja lovce i lovoovlaštenike diljem Hrvatske, s ciljem unapređenja lovstva i očuvanja divljači [29]. Iako HLS ima važnu ulogu u prikupljanju podataka o naletima vozila na divljač, na njihovim službenim web stranicama trenutno nisu dostupni detaljni statistički podaci o ovim incidentima. S obzirom na nedostatak konkretnih podataka na stranicama HLS-a, u nastavku će biti prikazani podaci Ministarstva

unutarnjih poslova [MUP] koji obuhvaćaju nalete na životinje općenito, uključujući i domaće životinje, budući da se MUP bavi evidentiranjem svih prometnih nesreća koje uključuju životinje.

Prema javno dostupnim podacima MUP-a Republike Hrvatske, od ukupno 34.604 prometne nesreće koje su se dogodile u 2023. godini 525 prometnih nesreća uzrokovano je naletom na životinju. Najveći broj prometnih nesreće uzrokovanih naletom na životinju dogodio se u 2017. godini (864), dok najmanji u 2023. godini (525). Jedine vrste prometnih nesreća koje imaju manji broj od naleta vozila na životinju su sudar s vlakom, s prosječno 29 nesreća u godini te nalet na motocikl ili moped, s prosječno 168 nesreća u godini (Tablica 3; 30).

Tablica 3. Vrsta prometne nesreće u Republici Hrvatskoj od 2014. do 2023. godine [30]

Vrste prom.nesreća		2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Sudar vozila u pokretu	iz suprotnih smjerova	3.250	3.393	3.346	3.521	3.401	3.038	2.590	3.051	3.139	3.356
	bočni smjer	5.991	6.308	6.361	6.904	6.619	5.979	4.709	5.821	6.027	6.643
	u uspor. vožnji	802	812	761	882	864	874	745	958	998	1.004
	u vožnji u slijedu	3.954	4.001	4.137	4.352	4.045	3.830	2.890	3.787	3.857	4.177
	u vožnji unazad	1.163	1.204	1.291	1.322	1.377	1.082	738	850	898	982
	UKUPNO	15.160	15.718	15.896	16.981	16.306	14.803	11.672	14.467	14.919	16.162
Udar u parkirano vozilo		4.014	4.227	4.362	4.447	4.648	4.823	4.283	5.222	5.442	5.725
Slijetanje vozila s ceste		5.134	5.423	5.281	5.360	5.025	4.561	3.832	4.364	4.628	4.539
Nalet na bicikl		569	496	490	473	451	418	408	469	458	471
Nalet na pješaka		1.557	1.537	1.459	1.508	1.405	1.326	981	1.215	1.303	1.347
Nalet na motocikl ili moped		224	225	168	193	175	145	114	135	131	168
Sudar s vlakom		32	26	26	33	37	30	27	32	17	29
Udar voz. u objekt na cesti		931	920	892	980	954	833	728	934	989	996
Udar voz. u objekt kraj ceste		1.419	1.533	1.639	1.817	1.816	2.051	2.140	2.558	2.684	3.002
Nalet na životinju		745	720	788	864	801	830	684	717	538	525
Ostalo		1.647	1.746	1.756	1.712	1.822	1.547	1.205	1.340	1.452	1.640
SVEUKUPNO		31.432	32.571	32.757	34.368	33.440	31.367	26.074	31.453	32.561	34.604

Prometne nesreće u kojima dolazi do naleta na životinju, a pri čemu stradaju osobe, iznimno su rijetke u Hrvatskoj. Jedina vrsta prometne nesreće s manjim brojem nastradalih od ove su sudari s vlakovima. Sve druge vrste prometnih nesreća u kojima su osobe poginule ili ozlijeđene učestalije su na hrvatskim prometnicama [30]. U tablici 4 prikazani su podaci prometnih nesreća s obzirom na vrstu prometne nesreće. Podaci MUP-a pokazuju blagi pad

prometnih nesreća uzrokovanih naletom na životinju, s nastradalim osobama, u 2022. i 2023. godini u usporedbi s 2014. i 2015. godinom (Tablica 4).

Tablica 4. Prometne nesreće s nastradalim osobama u Republici Hrvatskoj od 2014. do 2023. godine [30]

Vrste prom.nesreća		2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Sudar vozila u pokretu	iz suprotnih smjerova	1.253	1.296	1.322	1.322	1.280	1.211	926	1.151	1.236	1.367
	bočni smjer	1.833	2.004	1.944	2.082	1.987	1.813	1.435	1.619	1.829	2.036
	u usporod. vožnji	154	173	165	175	193	194	131	188	210	201
	u vožnji u slijedu	1.577	1.578	1.672	1.627	1.539	1.503	1.071	1.452	1.519	1.656
	u vožnji unazad	73	71	64	81	66	58	31	36	34	36
	UKUPNO	4.890	5.122	5.167	5.287	5.065	4.779	3.594	4.446	4.828	5.296
Udar u parkirano vozilo		120	131	133	108	114	106	100	83	127	119
Slijetanje vozila s ceste		2.295	2.485	2.336	2.386	2.219	2.034	1.691	1.940	2.157	2.092
Nalet na bicikl		470	432	411	398	369	338	330	379	381	391
Nalet na pješaka		1.497	1.476	1.411	1.440	1.364	1.270	937	1.156	1.241	1.290
Nalet na motocikl ili moped		175	170	141	155	133	115	89	113	99	140
Sudar s vlakom		14	13	7	13	19	16	13	18	9	19
Udar voz. u objekt na cesti		77	87	61	82	82	63	45	53	46	72
Udar voz. u objekt kraj ceste		234	250	260	295	286	299	353	372	427	422
Nalet na životinju		47	43	25	41	39	34	33	29	23	26
Ostalo		788	829	827	734	760	641	525	557	667	766
SVEUKUPNO		10.607	11.038	10.779	10.939	10.450	9.695	7.710	9.146	10.005	10.633

Rezultati za vrste prometnih nesreća u 2023. godini prikazuju značajnu učestalost naleta na životinje, iako čini se da su ovi incidenti relativno rijetki u odnosu na druge vrste nesreća. Od ukupno 34.604 prometnih nesreća, nalet na životinju čini samo 525 slučajeva, što predstavlja 1,5% svih nesreća. Ova brojka ukazuje na to da su nesreće s naletima na životinje relativno rijetke u ukupnom prometu (Tablica 5) [30].

Što se tiče težine posljedica, nalet na životinju nije zabilježen kao uzrok smrtnih slučajeva u 2023. godini, dok je samo 26 nesreća s naletom na životinju rezultiralo ozljedama, što čini 0,3% svih nesreća s ozljedama. Ovo sugerira da, iako nalet na životinju može biti uzrok nesreća, te nesreće obično ne rezultiraju ozbiljnim posljedicama za sudionike u prometu [30].

Tablica 5. Vrste prometnih nesreća u Republici Hrvatskoj u 2023. godini [30]

Vrste prometnih nesreća		Prometne nesreće					
		ukupno	%	s poginulima	%	s ozlijeđenima	%
Sudar vozila u pokretu	iz suprotnih smjerova	3.356	9,7	51	20,3	1.316	12,7
	bočni smjer	6.643	19,2	23	9,2	2.013	19,4
	u usporednoj vožnji	1.004	2,9	1	0,4	200	1,9
	u vožnji u slijedu	4.177	12,1	16	6,4	1.640	15,8
	u vožnji unazad	982	2,8	1	0,4	35	0,3
	UKUPNO	16.162	46,7	92	36,7	5.204	50,1
Udar vozila u parkirano vozilo		5.725	16,5	4	1,6	115	1,1
Slijetanje vozila s ceste		4.539	13,1	79	31,5	2.013	19,4
Nalet na bicikl		471	1,4	8	3,2	383	3,7
Nalet na pješaka		1.347	3,9	43	17,1	1.247	12,0
Nalet na motocikl ili moped		168	0,5	3	1,2	137	1,3
Sudar s vlakom		29	0,1	1	0,4	18	0,2
Udar vozila u objekt na cesti		996	2,9	3	1,2	69	0,7
Udar vozila u objekt kraj ceste		3.002	8,7	15	6,0	407	3,9
Nalet na životinju		525	1,5	0	0,0	26	0,3
Ostalo		1.640	4,7	3	1,2	763	7,3
SVEUKUPNO		34.604	100,0	251	100,0	10.382	100,0

Nalet na životinju predstavlja 1,5% svih prometnih nesreća u 2023. godini, što ukazuje na relativnu rijetkost takvih incidenata u ukupnom prometnom okviru. Iako se naleti na životinje događaju, nisu zabilježeni kao uzrok smrtnih slučajeva u toj godini, a samo 26 nesreća rezultiralo je ozljedama, što čini 0,3% od svih nesreća s ozljedama [30]. Ovi rezultati sugeriraju da, iako nalet na životinju može biti neugodan i potencijalno opasan, obično ne dovodi do ozbiljnih posljedica za sudionike u prometu. Ove nesreće imaju tendenciju da budu manje ozbiljne u odnosu na druge vrste nesreća koje češće uzrokuju ozbiljne povrede ili smrtne slučajeve, kao što su slijetanje s ceste ili udar u parkirano vozilo. Usprkos tome, potrebno je nastaviti s praćenjem ovih incidenata i razvijanjem strategija za smanjenje rizika, posebno u područjima gdje su udarci u životinje česti.

4. OSIGURANJE

Osiguranje je sustav koji pruža financijsku zaštitu od rizika i gubitaka koji mogu nastati uslijed nepredviđenih događaja. Kroz različite vrste osiguranja, poput zdravstvenog, životnog, auto osiguranja i osiguranja imovine, pojedinci i tvrtke mogu se zaštititi od potencijalno velikih financijskih troškova. Osiguranje funkcionira na principu raspodjele rizika među mnogim osiguranicima. Na temelju plaćanja premije, osiguravatelj preuzima obvezu pokrivanja troškova povezanih s određenim rizicima, čime osiguranik dobiva financijsku sigurnost i mir u slučaju štetnih događaja [31].

Osiguranje pomaže u smanjenju financijskog tereta koji nastaje uslijed nesreća, bolesti, oštećenja imovine i drugih nepredviđenih situacija. Time omogućava sigurnost i stabilnost kako pojedincima tako i poslovnim subjektima, čime se doprinosi cjelokupnoj ekonomskoj stabilnosti društva. Jedna od specifičnih vrsta osiguranja koja je važna u određenim područjima je osiguranje od naleta na divljač. Ovo osiguranje pokriva štete nastale prilikom sudara s divljači, što može biti značajan rizik u ruralnim ili šumskim područjima [31].

U današnjem prometnom okruženju, osiguranje se pokazuje kao ključni element koji osigurava sigurnost i financijsku zaštitu svih sudionika u prometu. Prometne nesreće, neovisno o njihovoj ozbiljnosti, mogu imati značajne posljedice za sve uključene strane. Stoga je ključno imati pravilan sustav osiguravanja koji omogućava pravilnu nadoknadu štete i osiguranje od financijskih gubitaka [31].

Obvezna osiguranja u prometu pružaju mehanizam zaštite i sigurnosti, osiguravajući da vlasnici motornih vozila preuzmu odgovornost za moguće štete koje mogu prouzročiti drugim sudionicima u prometu. Ovaj sustav osiguranja omogućava pravovremeno i pravno nadoknađivanje štete, čime se smanjuje teret na oštećene strane i doprinosi sigurnijem prometnom okruženju [31].

S obzirom na sve ove aspekte, važno je razumjeti regulativu koja stoji iza obveznih osiguranja u prometu, jer ona ne samo da štiti sve sudionike u

prometu, već također doprinosi ukupnoj sigurnosti i pravdi u prometnom sustavu.

Zakon o obveznim osiguranjima u prometu (NN 151/05, 36/09, 75/09, 76/13, 152/14, 155/23) regulira obveze koje pravne i fizičke osobe moraju ispuniti u vezi s osiguranjem motornih vozila, putnika i trećih osoba u slučaju prometnih nesreća. Ovaj zakon uređuje prava i obveze osiguravatelja, osiguranika i oštećenika, kao i postupke za ostvarivanje naknade štete. Prema Zakonu, svi vlasnici motornih vozila koja sudjeluju u prometu na javnim cestama obvezni su sklopiti osiguranje od automobilske odgovornosti. Ovo osiguranje pokriva štetu nanесenu trećim osobama u slučaju prometne nesreće. U slučaju nesreće, osiguranik mora prijaviti događaj svojoj osiguravajućoj kući u propisanom roku, obično nekoliko dana od dana nesreće. Prijava mora sadržavati ključne informacije, poput datuma i mjesta nesreće, okolnosti nesreće, podataka o sudionicima i vozilima te informacija o ozljedama i materijalnoj šteti. Nakon što osiguranik prijavi nesreću, osiguravajuća kuća preuzima obvezu istražiti slučaj, utvrditi odgovornost i procijeniti štetu. Osiguravatelj mora u razumnom roku isplatiti naknadu štete oštećenoj osobi ili osiguraniku, sukladno uvjetima police osiguranja. Oštećena osoba ima pravo na naknadu štete od osiguravatelja osobe odgovorne za nesreću, a naknada može uključivati materijalnu štetu, poput troškova popravka vozila, te nematerijalnu štetu, kao što su bol i patnja. Zakon također predviđa sankcije za nepoštivanje obveze sklapanja osiguranja ili nepravodobnu prijavu nesreće, što može rezultirati novčanim kaznama za vlasnika vozila te može utjecati na isplatu osigurane svote [32].

4.1. Vrste osiguranja

Osiguranje je složen sustav koji omogućava zaštitu od različitih vrsta rizika i nesigurnosti. Različite vrste osiguranja prilagođene su specifičnim potrebama pojedinaca i organizacija, a svaka vrsta pruža različite oblike zaštite

i usluga. Razumijevanje različitih vrsta osiguranja ključno je za pravilno upravljanje rizicima i osiguranje adekvatne zaštite u različitim situacijama.

Prema kriterijima bilanciranja poslovanja i utvrđivanja poslovnih rezultata, osiguranje se dijeli na dvije glavne kategorije: životno osiguranje i neživotno osiguranje. Svaka od ovih kategorija obuhvaća specifične vrste pokrića i usluga koje zadovoljavaju različite potrebe osiguranika [31].

Životno osiguranje uključuje proizvode koji se odnose na osiguranje života, kao što su osnovna životna osiguranja, osiguranja koja pružaju periodične isplate [rentna osiguranja] te dodatne opcije koje mogu proširiti osnovnu zaštitu, kao što su dopunska osiguranja za teške bolesti ili trajnu invalidnost. Neživotno osiguranje obuhvaća razne vrste polica koje se ne odnose izravno na život osiguranika. Ova kategorija uključuje osiguranje koje pokriva rizike poput nezgoda, zdravstvenih problema, šteta na cestovnim, željezničkim, zračnim i pomorskim vozilima, osiguranje robe tijekom prijevoza, štete uzrokovane požarom i elementarnim nepogodama, kao i različite oblike odgovornosti, kredita i jamstva [31].

4.2. Osiguranje motornih vozila

Osiguranje motornih vozila obuhvaća nekoliko ključnih vrsta pokrića koje su osmišljene kako bi zaštitile vlasnike vozila od različitih rizika. Ove vrste uključuju osiguranje cestovnih vozila, osiguranje tračnih vozila, te osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila. U svakodnevnom govoru, osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila često se naziva osiguranje od autoodgovornosti i predstavlja zakonski obavezno osiguranje prema Zakonu o obaveznim osiguranjima u prometu. Ono pokriva štete koje vlasnik vozila može prouzročiti trećim osobama u prometu [31]. Prema ovom zakonu, minimalni iznos osiguranja za automobilske odgovornosti je 6.450.000 eura po štetnom događaju u slučaju smrti, tjelesnih ozljeda ili oštećenja zdravlja, bez obzira na broj oštećenih osoba. Za štete koje se odnose na uništenje ili oštećenje stvari, minimalna osigurana svota iznosi 1.300.000 eura, također po štetnom

dogadaju, neovisno o broju oštećenih stvari. O korigiranju tih iznosa odlučuje Europska komisija, a Vlada Republike Hrvatske donosi odluke temeljem obavijesti koju dobiva od komisije [32].

Pored obveznog osiguranja, postoji i kasko osiguranje, koje je dobrovoljna vrsta osiguranja i nudi dodatnu zaštitu za štete na vlastitom vozilu. Puno kasko osiguranje pokriva različite vrste šteta, uključujući one nastale uslijed prometnih nesreća, sudara, prirodnih nepogoda kao što su poplave, oluje i tuča, vandalizma i drugih nesreća. Iako kasko osiguranje nije obavezno, često ga zahtijevaju banke i leasing kuće kako bi zaštitile svoju imovinu [31].

Pri sklapanju police obveznog osiguranja motornih vozila, osiguravajuća društva određuju visinu premije na temelju različitih faktora, kao što su snaga motora, marka i godina proizvodnje vozila, mjesto stanovanja, gustoća prometa u toj regiji, te osobne karakteristike vozača, uključujući dob i spol. Dodatno, premija se može prilagoditi na osnovi vozačeve prometne povijesti. Vozači koji nisu imali osigurane slučajeve mogu ostvariti popust na premiju, poznat kao „bonus“, dok oni s poviješću osiguranih slučajeva mogu biti suočeni s povećanjem premije, što se naziva „malus“. Osiguravatelji također mogu nuditi opciju zaštite bonusa, koja omogućava očuvanje niske premije unatoč mogućem povećanju zbog isplate naknade [31].

Osiguranje motornih vozila pokriva štete uzrokovane slučajnim i namjernim oštećenjima, krađu, požare, tjelesne povrede trećih osoba u prometnim nesrećama, kao i zakonske troškove nastale iz tih nesreća. Također obuhvaća štetu uzrokovanu vučnim vozilima ili priključnim vozilima. Naknade se obično isplaćuju temeljem tržišne vrijednosti vozila, koja se procjenjuje prema tablicama koje sadrže podatke o tipu, modelu i starosti vozila. Ako je šteta veća od tržišne vrijednosti vozila, ono se proglašava totalno uništenim [totalna šteta] i isplaćuje se samo njegova tržišna vrijednost [31].

Važno je napomenuti da obvezno osiguranje neće pokriti štete ako je vozač bio pod utjecajem alkohola ili droga, ako je vozilo korišteno za utrke ili ako je vozilo korišteno protivno zakonskim propisima [31].

Primjer osiguranja od autoodgovornosti koji uz osnovni paket pokriva može uključivati dodatak kao što je osiguranje od sudara s životinjama prikazan je na slici 2. Ovo specifično osiguranje pokriva rizik nastao prilikom sudara vozila s životinjama, a iznos pokriva predstavlja gornju granicu odgovornosti osiguratelja, koja se određuje prema utvrđenoj vrijednosti vozila na dan sklapanja osiguravajućeg ugovora. Prema Uvjetima za osiguranje automobilskog kaska Hrvatskog osiguranja, u članku 4., koji se odnosi na djelomični kasko, postoji mogućnost ugovaranja osiguranja od sudara sa životinjama bez potrebe za sklapanjem punog kaska. U stavci 3. tog članka navedeno je da osiguratelj nije dužan isplatiti naknadu ako je šteta nastala kao rezultat pokušaja izbjegavanja sudara s životinjama.

Jednogodišnje

Prava i obveze iz ugovora o osiguranju produžuju se za 30 dana (početni rok), ako osiguratelju najmanje 3 dana prije isteka osiguranja nije bila uručena izjava ugovaratelja osiguranja da ne pristaje na produženje ugovora o osiguranju.

Osigurana svota po štetnom događaju: 1.306.125,16 EUR (9.841.000,02 kn) za stvari i 6.480.456,57 EUR (48.827.000,03 kn) za osobe

Predmet osiguranja: OSOBNI AUTOMOBILI	Broj šasije: [REDAKCIJA]	Godina proizvodnje: [REDAKCIJA]
Marka, tip, model: [REDAKCIJA]	Reg.oznaka: [REDAKCIJA]	Tehnička karakteristika: 120,00 KW

Opis	Premija (EUR)
PREMIJA OBVEZNOG OSIGURANJA AO, BONUS 50 %	243,01
Poslovna suradnja 35 %	-85,05
Zaštita CO bonusa 1884	16,79
Popust na plaćanje odjednom 5 %	-8,74
Sudar sa životinjama (prema Uvjetima za osiguranje automobilskog kaska)	44,53
Autonezgodu plus za vozača i 4 putnika uz osigurine po osobi za slučaj smrti 2.654,46 EUR (20.000,03 kn) ili trajnog invaliditeta 5.308,92 EUR (40.000,06 kn)	9,90
CROATIA asistencija EUROPA; KOD: YVJ43P2; Poziv na broj: 0800 0400 za RH; +385(1) 6269 870 za Europu	10,49
UKUPNO	230,93 EUR (1.739,94 kn)
Porez na premiju AO (15%) osnovica 150,06 EUR	22,51
Porez na premiju AK (10%) osnovica 44,53 EUR	4,45
UKUPNO za naplatu:	257,89 EUR (1.943,07 kn)

Naknada HZZO-u na ime troškova zdravstvene zaštite uključena u premiju obveznog osiguranja (5% od osnovice koja iznosi: 75,03 EUR) 3,75 EUR (28,25 kn)

Premija obračunata od 09.09.2024.

Premija osiguranja za razdoblje od 09.09.2023. do 09.09.2024. iznosi 257,89 EUR i plaća se odjednom.

Dospjeće plaćanja: Premija u iznosu od 257,89 EUR dospijeva 09.09.2023.

Način plaćanja premije: Uplatnica

Napomena: Kod preračunavanja je korišten fikсни tečaj konverzije 7,53450 utvrđen Odlukom Vijeća EU od dana 12.07.2022. Oslobođeno poreza na dodanu vrijednost temeljem čl.40.st.1.toč.a) Zakona o porezu na dodanu vrijednost. Porez na premiju osiguranja automobilske odgovornosti obračunat na temelju Zakona o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila. Sukladno čl. 72. st.1 točka 10) i st. 2. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju premija obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti obuhvaća i naknadu Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje na ime troškova zdravstvene zaštite koji su posljedica ozljeda prouzročenih od strane vlasnika, odnosno korisnika osiguranog motornog vozila.

Na ugovorena osiguranja primjenjuju se Klasic - tablica za određivanje postotka trajnog invaliditeta kao posljedice nesretnog slučaja (nezgode) u primjeni od 01.06.2008., Uvjeti za obvezno osiguranje od automobilske odgovornosti 1884. u primjeni od 08.12.2020., Uvjeti za zaštitu CO bonusa 1884. u primjeni od 08.12.2020., Europsko izvješće o prometnoj nezgodi, Dopunski uvjeti osiguranja dodatnih troškova liječenja nastalih zbog sudjelovanja u prometnoj nesreći motornim ili drugim vozilima u primjeni od 08.12.2020., Uvjeti za osiguranje automobilske kaska u primjeni od 26.05.2023., Uvjeti za osiguranje naknade pomoći na cesti u Hrvatskoj i Europi (CROATIA asistencija) u primjeni od 13.06.2023. te Informacija ugovaratelju osiguranja/osiguraniku prije sklapanja ugovora o osiguranju u primjeni od 26.10.2021., koji su sastavni dio ovog ugovora. Potpisom police potvrđujem da je ugovor u skladu s mojim zahtjevima i potrebama te da sam prije sklapanja istog primio pripadajući dokument s informacijama o proizvodu osiguranja, Informaciju ugovaratelju osiguranja/osiguraniku prije sklapanja ugovora o osiguranju, pripadajuće uvjete osiguranja navedene na polici osiguranja zajedno s dodatkom police u primjeni od 01.01.2022., Informativni izračun, te Informaciju o zaštiti osobnih podataka. Potpisom police jamčim da sam prilikom prikupljanja osobnih podataka od osiguranika fizičkih osoba i drugih ispitanika (dalje: ispitanici) iste upoznao da će njihovi osobni podaci biti prosljeđeni Croatia osiguranju d.d. isključivo za potrebe sklapanja i izvršenja ugovora o osiguranju. Potpisom police zajedno potvrđujem da sam ispitanike upoznao s odredbama o zaštiti osobnih podataka od strane Croatia osiguranja d.d. kao voditelja obrade, a temeljem dokumenta u svezi zaštite osobnih podataka prije sklapanja ugovora o osiguranju.

Slika 2. Primjer osiguranja od autoodgovornosti [63]

4.3. Polica osiguranja

Od 2018. godine Ministarstvo poljoprivrede financira osiguranje šteta od divljači na vozilima [33]. Dogovori s pružateljima osiguranja postignuti su do 31. svibnja 2022. Tijekom 2022. provedena su tri kruga javne nabave za nove police osiguranja, no svi su odustali jer je šteta uzrokovana naletom vozila na divljač bila prevelika da bi je osiguravajuća društva mogla podnijeti na profitabilnoj osnovi. Ministarstvo poljoprivrede i Hrvatski lovački savez sklopili su 1. lipnja 2022. godine Ugovor o osiguranju financijskih sredstava za financiranje šteta od divljači radi izravnog rješavanja ove problematike [34]. Nakon utvrđivanja odštetnog zahtjeva, Hrvatski lovački savez preuzeo je odgovornost za njegovu obradu i isplatu štete [35].

Zaštita divljači, podrška lovačkim društvima i osiguravanje nadoknade šteta vozačima ključni su ciljevi Ministarstva poljoprivrede, što zahtijeva značajna financijska sredstva. Hrvatski lovački savez preuzeo je operativno upravljanje obradom i isplatom tih šteta, dok Ministarstvo snosi financijski teret. Na 42. sjednici Odbora za pomorstvo, promet i infrastrukturu Hrvatskog sabora, održanoj 6. srpnja 2023. godine, predloženo je da se u prometno osiguranje uključi pokriće za štete uzrokovane sudarom s divljači, bez potrebe za povećanjem premije [36]. Međutim, kada je konačni prijedlog Zakona stigao na razmatranje, spomenuto proširenje pokrića nije bilo uključeno, na olakšanje mnogih osiguranika. Iako je prijedlog naišao na razumijevanje zbog sve učestalijih sudara vozila s divljači, zakonodavci su odlučili da neće dodatno opterećivati vozače povećanjem troškova osiguranja. Unatoč tome, pitanje financiranja šteta od sudara s divljači ostaje otvoreno i izazovno, te će zahtijevati daljnju raspravu i potencijalna rješenja koja će zadovoljiti sve uključene strane – od vozača do lovačkih društava i osiguravajućih kuća. Ministarstvo poljoprivrede nastavit će raditi na tome da se pronađe održivo rješenje koje će osigurati pravovremenu i pravednu nadoknadu štete, uz očuvanje sigurnosti na cestama i zaštitu divljih životinja.

5. NAKNADA ŠTETE NALETOM VOZILA NA DIVLJAČ

Sudar vozila s divljači na cestama postaje sve učestaliji problem, s ozbiljnim posljedicama za vozače, njihove putnike, te samu divljač. Osim što ovakvi sudari mogu rezultirati značajnim materijalnim štetama na vozilima, često dovode i do ozljeda ili smrti životinja te ugrožavaju sigurnost sudionika u prometu. Uzimajući u obzir rastući broj ovakvih incidenata, važno je razumjeti pravne okvire i postupke za ostvarivanje naknade štete u slučajevima naleta vozila na divljač.

Naknada štete zbog naleta vozila na divljač na cesti složeno je pitanje koje regulira više zakona. Ova problematika obuhvaća odgovornost vozača, lovoovlaštenika, te pravnih osoba koje upravljaju cestama. Prema Zakonu o lovstvu (NN 99/2018), postoje dvije osnovne situacije u kojima može doći do naleta na divljač [37]. Prva situacija nastupa kada vozač vozila snosi odgovornost za štetu na divljači i vozilu. To se događa u slučajevima kada se utvrdi da je vozač prekršio propise o sigurnosti prometa na cestama ili ignorirao postojeće prometne znakove s izričitim naredbama. Druga situacija se odnosi na odgovornost lovoovlaštenika, pravne ili fizičke osobe [obrotnika] koja je stekla pravo lova na temelju zakupa ili koncesije određenog lovišta. Lovoovlaštenik odgovara za štetu ako se utvrdi da je šteta nastala zbog provođenja lova u njegovom lovištu [37].

Lovoovlaštenik ima ulogu vlasnika i upravitelja lovišta, te kao takav snosi odgovornost u slučajevima kada je šteta rezultat njegove aktivnosti [37]. Međutim, u slučajevima koji ne uključuju ove specifične okolnosti, primjenjuju se odredbe Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23), gdje se divljač tretira kao opasna stvar. Prema članku 1064. Zakona o obveznim odnosima, vlasnik opasne stvari odgovara za štetu koju ta stvar uzrokuje, a osoba koja se bavi opasnom djelatnošću odgovara za štetu bez obzira na ostale čimbenike [38].

Dodatno, Zakon o cestama (NN 84/11, 22/13, 54/13, 148/13, 92/14, 110/19, 144/21, 114/22, 114/22, 04/23, 133/23) ima značajnu ulogu u regulaciji

odgovornosti za štete uzrokovane naletom na divljač. Članak 50. ovog zakona propisuje da se za štetu trećim osobama nastalu na javnoj cesti zbog naleta na divljač odgovara po osnovi krivnje. U ovom kontekstu, pravna osoba koja upravlja javnom cestom, odnosno koncesionar, može biti odgovorna za štetu ako cesta nije adekvatno označena prometnom signalizacijom i opremom, a što je u uzročnoj vezi sa štetnim događajem [39]. Prije donošenja ovog Zakona 2011. godine, sve štete su se financirale iz sredstava lovoovlaštenika, što je često dovodilo do financijskih poteškoća za lovačka društva zbog visokih troškova osiguranja [40].

Iako je donošenje novog Zakona o cestama djelomično ublažilo teret odgovornosti lovoovlaštenika, problem odgovornosti još uvijek nije u potpunosti riješen. Hrvatski lovački savez, kao krovna ustanova za zaštitu divljači i njenog staništa, pokrenuo je inicijativu za daljnje izmjene ovog zakona kako bi se preciznije definirale odgovornosti i smanjile nesigurnosti u praksi.

S obzirom na sve navedeno, odgovornost za štete prouzročene naletom vozila na divljač utvrđuje se prema principu krivnje, što zahtijeva pažljivo razmatranje okolnosti svakog pojedinog slučaja.

Na autocesti, nalet na divlje životinje pri velikim brzinama može imati kobne posljedice. Pravne i fizičke osobe koje upravljaju cestom dužne su održavati cestu te brinuti o sigurnom i neometanom odvijanju prometa, sukladno Zakonu o cestama (NN 84/11, 22/13, 54/13, 148/13, 92/14, 110/19, 144/21, 114/22, 114/22, 04/23, 133/23). Zaštitne žičane ograde prema Zakonu moraju se pregledavati najmanje dva puta godišnje jer su ključne u sprječavanju sudara divljih životinja na autocestama [39]. U slučaju nesreće s divljim životinjama, ključno je odmah zaustaviti automobil na sigurnom mjestu, poput zaustavne trake, i kontaktirati policiju. Policija će obaviti očevid, često u suradnji s radnicima Hrvatskih autocesta (HAC). Ako je vozač prije nesreće poštivao prometne propise, u pravilu će štetu pokriti HAC ili njihov osiguravatelj [41].

Dana 20. prosinca 2022. godine, Odjel za trgovačke i druge sporove Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske donio je odluku koja se odnosi na štete nastale zbog naleta na divljač na autocesti. Prema toj odluci, odgovornost

za naknadu štete leži na pravnoj osobi koja upravlja autocestom prema načelu predmnijevane krivnje. To znači da je ako se utvrdi da je divljač bila na kolniku autoceste, jasno da je došlo do propusta u održavanju ceste. Na teret je tuženika da dokaže kako nije došlo do propusta u održavanju, dok tužitelj ne mora specificirati svaki pojedinačni propust koji je doveo do naleta [42].

Ako dođe do naleta na divljač, naknada štete ne bi trebala biti problematična ako je vozač ispravno poštovao prometne propise. U slučaju poteškoća u ostvarivanju naknade, važno je pridržavati se sudske prakse, iako neki niži sudovi možda ne slijede uvijek ove smjernice. U takvim situacijama, upornost u traženju pravde može uključivati i žalbu na odluke nižih sudova pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske.

5.1. Postupak prijave štete zbog naleta vozila na divljač

Od 1. lipnja 2022. godine, Hrvatski lovački savez preuzeo je odgovornost za obradu i isplatu naknada šteta uzrokovanih naletom vozila na divljač. Ova promjena u proceduri, koja je uvedena kako bi se poboljšala učinkovitost i transparentnost procesa, zahtijeva jasne korake za prijavu i obradu šteta. U nastavku slijedi detaljan pregled kako podnijeti prijavu štete i što očekivati tijekom postupka obrade.

5.1.1. Podnošenje prijave štete

Oštećenik, tj. vlasnik vozila koje je naletjelo na divljač, mora ispuniti obrazac „Prijava štete“ koji je dostupan na internetskim stranicama Hrvatskog lovačkog saveza (Slika 3). Prijava se dostavlja elektronski putem e-maila ili u fizičkom obliku poštom na adresu Hrvatskog lovačkog saveza (Slika 4) [44].

Slika 3. Prijava štete, Hrvatski lovački savez [43]

HRVATSKI LOVAČKI SAVEZ

Vladimira Nazora 63, 10 000 Zagreb
e-mail: prijava.stete@hls.t-com.hr

OIB: 28817560444
www.hls.com.hr

PRIJAVA ŠTETE

PODACI O OŠTEĆENIKU

IME I PREZIME/NAZIV	
OIB	
E MAIL ADRESA	
KONTAKT TELEFONSKI BROJ	
ADRESA	
REGISTRACIJA I MARKA VOZILA	

PODACI O ŠTETNOM DOGAĐAJU

JE LI PROMETNA NESREĆA PRIJAVLJENA POLICIJI	DA / NE
LOVOOVLAŠTENIK	
LOVIŠTE (BROJ I NAZIV)	
NA KOJU ŽIVOTINJU SE NALET DOGODIO	
JE LI DIVLJAČ PRONAĐENA	DA / NE
MJESTO, NASELJE I ULICA GDJE SE DOGODIO ŠTETNI DOGAĐAJ	
DATUM I SAT KADA SE DOGODIO ŠTETNI DOGAĐAJ	
KOJA JE DOZVOLJENA BRZINA KRETANJA NA MJESTU ŠTETNOG DOGAĐAJA	
POSTOJI LI ZNAK "DIVLJAČ NA CESTI"	DA / NE
JE LI KOD PROMETNE NESREĆE BILO OZLUEDENIH OSOBA	Ime i prezime, OIB, Adresa

Mjesto i datum

Potpis

Napomena: popunjenu prijavu štete dostaviti na e-mail: prijava.stete@hls.t-com.hr

Slika 4. Obrazac za prijavu štete naleta vozilom na divljač [43]

5.1.2. Dodjeljivanje poslovnog broja

Nakon što HLS primi prijavu štete, dodjeljuje oštećeniku jedinstveni poslovni broj predmeta. Ovaj broj služi kao referenca za sve daljnje aktivnosti vezane uz prijavu i omogućava lakše praćenje statusa postupka. Oštećenik će koristiti ovaj broj u svim komunikacijama s Hrvatskim lovačkim savezom, čime se osigurava preciznost i učinkovitost u obradi prijave [44]. Ovaj sustav omogućava bržu identifikaciju predmeta, smanjuje mogućnost grešaka i

osigurava da svi relevantni podaci budu pravilno povezani i praćeni tijekom cijelog postupka obrade štete.

Uz dodjeljivanje poslovnog broja, Hrvatski lovački savez obavještava oštećenika o svim sljedećim koracima u postupku, uključujući kontaktiranje procjeniteljske kuće za procjenu štete, potrebne dokumente i rokove. Oštećenik se također informira o načinu na koji može pratiti napredak svoje prijave i na koji način može dobiti dodatne informacije ili pomoć ako bude potrebno [35]. Ova transparentnost i organizacija pomažu osigurati da postupak bude što jasniji i da oštećenici imaju sve potrebne informacije za uspješno rješavanje svojih zahtjeva.

5.1.3. Procjena štete

Nakon što HLS primi prijavu štete, sljedeći korak u postupku uključuje prosljeđivanje prijavljenih podataka osiguravajućim društvima. Osiguranja su specijalizirana za procjenu šteta i imaju zadatak detaljno pregledati oštećenje na vozilu. Kada prijava stigne u procjeniteljsku kuću, oštećenik prima obavijest o zaprimljenoj prijavi štete (Slika 5) od osiguravatelja, koja potvrđuje da je prijava ušla u postupak obrade.

Ovlašteni procjenitelj izlazi na teren kako bi detaljno utvrdio opseg i vrijednost oštećenja na vozilu što uključuje fizički pregled vozila, procjenu svih vidljivih i skrivljenih oštećenja, te dokumentiranje svih relevantnih informacija. Procjenitelj može koristiti različite metode i tehnologije kako bi precizno odredio štetu i pružio detaljan izvještaj [45].

Nakon što procjenitelj završi svoj rad, izrađeni izvid štete (Slika 6) dostavlja se Hrvatskom lovačkom savezu. Ovaj izvid sadrži detaljnu procjenu oštećenja, uključujući sve relevantne podatke i procjene troškova popravka. Hrvatski lovački savez koristi ovaj izvid kako bi donio odluku o iznosu naknade koju treba isplatiti oštećeniku [35].

Osim toga, Hrvatski lovački savez obavještava oštećenika o primljenom izvidu i o sljedećim koracima u postupku što može uključivati dodatne upute za predaju računa za popravak, informacije o ponudi za nagodbu ili daljnje korake u

procesu ako se pojave dodatna pitanja ili nesuglasice. Ova faza osigurava da svi relevantni dokumenti i procjene budu pravilno obrađeni kako bi se omogućila pravovremena i pravedna isplata naknade.

Zagreb, 18.08.2020

Naš znak: [REDACTED]

Vaš znak: [REDACTED]

PREDMET ***Obavijest o zaprimljenoj prijavi štete***

Poštovani/a,

obavještavamo Vas da smo zaprimili Vašu prijavu štete sa sljedećim elementima:

Oštećeno: [REDACTED]

Mjesto štete: [REDACTED]

Polica broj: [REDACTED]

Datum nastanka štete: [REDACTED]

Datum prijave štete: [REDACTED]

Šteta se u našoj evidenciji vodi pod brojem [REDACTED] te Vas molimo da se pri budućoj korespondenciji pozivate na taj broj.

Osoba za kontakt [REDACTED] na broj telefona: [REDACTED] ili adresu e-pošte: [REDACTED]

S poštovanjem,

Slika 5. Obavijest o zaprimljenoj prijavi štete [64].

70-IMOD-7050/2020

Vatroslava Jagića 33, 10 000 Zagreb

Oznaka izvoda: Y907050120
 Datum štete: 09.08.2020.
 Datum izvoda: 13.08.2020.
 Tip zahtjeva:

Oznaka štete: 70-IMOD-7050/2020

Marka, tip i model vozila	[REDACTED]		
Broj šasije (VIN)	[REDACTED]	Snaga motora	kW
Godina proizvodnje	[REDACTED]	Stanje km ili RS	0 Boja: BIJELA
Izvid štete napravljen na adresi	OGULIN		

DIJELOVI ZA ZAMJENU I KATALOŠKI BROJ DIJELA

1. BRANIK PREDNJI	86511A2300
2. REŠETKA HLADNJAKA	86350A2300
3. FAR D	92102A2330
4. POSUDA ZA PRANJE KPL	98610A2000

DIJELOVI ZA POPRAVK ILI KONTROLU

1. POKLOPAC MOTORA POPRAVAK
2. ŠARKA D POKLOPCA PR POPRAVAK
3. BLATOBAN PR D POPRAVAK
4. NOSAČ PR-LIMA D POPRAVAK

DIJELOVI ZA LAKIRANJE VRSTA LAKA: 2-SLOJNI-UNI

1. BRANIK PREDNJI
2. POKLOPAC MOTORA
3. BLATOBAN PR D
4. A-STUP VANJ D

Radno vrijeme za popravak lim, meh, tap, plast, elek i ostali radovi osim lak:	9.50 sati
Lakirerski potrošni materijal:	1,485.67 kn Radno vrijeme za lakiranje: 9.40 sati
Cijena radnog sata lakirera:	115.00 kn Cijena radnog sata ostalih radova: 115.00 kn

NAPOMENA:

UPOZORENJE: Ako se tijekom popravka vozila utvrde dodatna oštećenja, koja su u vezi s prijavljenim oštećenjem, izvođač radova uz znanje vlasnika vozila, a prije započetog nastavka popravka, dužan je zatražiti naknadni izvid štete, jer u protivnom osiguratelj neće nadoknaditi neutvrđeni dio štete. **OVAJ IZVID ŠTETE/KALKULACIJA POPRAVKA NIJE RADNI NALOG ZA POPRAVK VOZILA I NE PREDSTAVLJA ODLUKU O OSNOVANOSTI ZAHTEJEVA.**

KOMENTAR:

Izvid štete ispisao:	Datum:	Djelatnik zadužen za Vaš predmet:
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
U slučaju potrebe za naknadnim izvidom zahtjev molimo poslati na e-mail adresu: naknadni.izvid@crosig.hr		

Slika 6. Izvid štete [65]

5.1.4. Obavijest o izvidu i ponuda za nagodbu

Nakon što HLS primi izvid štete od procjeniteljske kuće, slijedi važan korak u postupku obrade prijave. Savez obavještava oštećenika o utvrđenim oštećenjima i dostavlja ponudu za nagodbu. Ova ponuda sadrži konkretan iznos

koji će biti isplaćen oštećeniku ukoliko se odštetni zahtjev smatra osnovanim [44].

Ponuda za nagodbu temelji se na detaljnoj procjeni koju je pružio ovlaštenu procjenitelj i uzima u obzir sve dokumentirane štete na vozilu. U ponudi je jasno naznačen iznos koji će biti isplaćen kao nadoknada za nastalu štetu, pod uvjetom da se zahtjev za naknadu štete smatra opravdanim [38].

Da bi se utvrdila osnovanost zahtjeva, HLS koristi policijski zapisnik koji se dostavlja zajedno s prijavom štete. Ovaj zapisnik, sukladno Zakonu o policijskim poslovima i ovlastima (NN 76/09, 92/14, 70/19) treba sadržavati specifične biološke tragove kao što su krv, dlaka, tkivo ili lešina, koji služe kao dokaz da se nalet na divljač zaista dogodio [46]. Biološki tragovi su ključni za potvrdu da se incident odvijao u skladu s prijavom i pomažu u verifikaciji autentičnosti štete. Ako zapisnik ne sadrži dovoljno bioloških tragova, proces može biti dodatno složen. U takvim slučajevima, HLS može zatražiti dodatne informacije ili potvrde od lovoovlaštenika koji je bio prisutan na mjestu nesreće, kako bi se osiguralo da svi relevantni dokazi i informacije budu pravilno razmotreni [47].

Nakon utvrđivanja osnovanosti zahtjeva, oštećenik će primiti ponudu za nagodbu koja uključuje sve potrebne detalje o iznosu i uvjetima isplate. Ako je ponuda prihvaćena, slijedi isplata naknade u dogovorenom iznosu, dok će se neosnovani zahtjevi odbiti uz objašnjenje razloga odbijanja.

5.1.5. Proces refundacije

Ako oštećenik zahtijeva refundaciju za troškove popravka vozila, potrebno je dostaviti nekoliko ključnih dokumenata HLS-u. Oštećenik mora priložiti originalnu fakturu za obavljene popravke vozila te potvrdu o uplati koju je izdao servis ili radnja koja je obavila popravak.

Nakon što HLS primi ove dokumente, slijedi postupak njihove obrade i verifikacije. Faktura se uspoređuje s prethodno dostavljenim izvidom štete kako bi se osiguralo da su svi navedeni oštećeni dijelovi i radovi u skladu s onim što je utvrđeno procjenom. Ovo uključuje provjeru jesu li popravci obuhvatili sve

stavke navedene u izvidu štete te da li su izvedeni prema pravilima i standardima. Osim toga, provodi se i dodatna kontrola kako bi se osigurala točnost iznosa na fakturi u odnosu na prethodno odobrenu ponudu za nagodbu. Ako svi dokumenti i radovi odgovaraju utvrđenim oštećenjima, HLS odobrava isplatu refundacije [35]. Isplata se vrši u iznosu navedenom na fakturi, uzimajući u obzir sve odobrene troškove popravka. Ako se prilikom usporedbe fakture i izvida štete otkriju bilo kakve nesukladnosti ili nepravilnosti, HLS će obavijestiti oštećenika i zatražiti dodatne informacije ili korekcije. U takvim slučajevima, proces refundacije može se produžiti dok se ne razjasne svi nesporedumi ili dok ne budu ispravljene eventualne greške [44].

Nakon što se svi aspekti obrade završe i sve dokumentacije potvrde, refundacija se izvršava u što kraćem mogućem roku, kako bi se oštećeniku omogućila pravovremena nadoknada troškova nastalih zbog štete od naleta na divljač.

5.1.6. Naknadni izvid

Ako se tijekom popravka vozila otkriju dodatna oštećenja koja nisu bila vidljiva prije nego je vozilo rastavljeno, oštećenik može zatražiti naknadni izvid procjenitelja [48]. Prvo, oštećenik treba obavijestiti HLS o novootkrivenim oštećenjima, uključujući opis i, ako je moguće, fotografije. Nakon toga, Savez će uputiti zahtjev za naknadni izvid procjenitelju, uz dostavu svih relevantnih informacija o dodatnim štetama. Procjenitelj će izaći na teren kako bi pregledao vozilo i utvrdio vrijednost novih oštećenja te pripremiti ažurirani izvještaj. Hrvatski lovački savez će na temelju novog izvida ažurirati procjenu štete i pripremiti novu ponudu za nagodbu koja uključuje troškove dodatnih oštećenja.

Ako se nova oštećenja priznaju, iznos refundacije bit će prilagođen kako bi pokrio sve odobrene troškove popravka. Oštećenik će biti obaviješten o ishodu i odobrenom iznosu refundacije. U slučaju nesporazuma ili potrebe za dodatnim informacijama, HLS će kontaktirati oštećenika za daljnje korake [44].

Ovaj postupak osigurava da se sva dodatna oštećenja pravilno dokumentiraju i obuhvate u ukupnoj naknadi štete.

5.1.7. Regresni zahtjevi

Osiguravajuća društva koja pružaju pokriće za štetu putem kasko osiguranja imaju mogućnost podnošenja regresnih zahtjeva HLS-u. Ovi zahtjevi omogućavaju osiguravajućim društvima da se naknade troškovi isplata sredstava za štete koje su prijavljene preko njihovih kasko polica [35,44].

Ovaj postupak je važan kako bi se osiguralo da svi relevantni koraci u procesu obrade štete budu pravilno provedeni i da oštećenici dobiju adekvatnu naknadu za štetu uzrokovanu naletom vozila na divljač. Tako se održava transparentnost i efikasnost u isplati štete, čime se štiti interes svih uključenih strana.

6. PREVENTIVNE MJERE

Preventivne mjere kod naleta vozila na divljač imaju ključnu ulogu u smanjenju rizika od nesreća, čime se štite i vozači i divljač. Pravovremena primjena ovih mjera ne samo da može smanjiti broj nesreća, već i spriječiti ozbiljna oštećenja vozila te očuvati živote divljih životinja. Važno je educirati vozače o opasnostima koje divljač može predstavljati na cestama i poticati nadležne institucije na postavljanje odgovarajuće signalizacije i zaštitnih sredstava kako bi se dodatno povećala sigurnost u prometu.

Zakon o sigurnosti prometa na cestama prepoznaje rizik od naleta vozila na divljač i propisuje mjere koje imaju za cilj smanjenje broja takvih nesreća te ublažavanje njihovih posljedica. Ove mjere uključuju postavljanje odgovarajuće signalizacije, održavanje cesta i drugih infrastruktura te edukaciju vozača o potencijalnim opasnostima. Implementacija ovih zakonskih odredbi ključna je za povećanje sigurnosti na cestama i smanjenje šteta uzrokovanih sudarima s divljim životinjama [4].

6.1. Upozoravajući znakovi

Jedan od ključnih koraka u prevenciji prometnih nesreća uzrokovanih naletom na divljač je postavljanje upozoravajućih znakova duž cesta koje prolaze kroz područja s visokom koncentracijom divljih životinja. Znak, kao što je „Opasnost – divljač na cesti“ [49,50], ne samo da informira vozače o povećanom riziku od susreta s divljači, već ih i potiču na prilagodbu vožnje, smanjenje brzine, i povećanje opreznosti, osobito u ranim jutarnjim satima i u sumrak, kada je aktivnost divljači najizraženija. Pravovremeno postavljanje ovih znakova može značajno smanjiti broj nesreća i zaštititi živote i imovinu.

Upozoravajući znak koji upozorava na prisutnost divljači na cesti može biti postavljen samostalno, čime jednostavno skreće pažnju vozačima na potencijalni rizik. U nekim slučajevima, znak može biti dopunjen dodatnom pločom koja precizira razdoblje ili dužinu dionice na kojoj je povećana opasnost od naleta na divljač [50]. Na primjer, na slici 7 prikazan je primjer znaka „Opasnost – divljač na cesti“ sa dopunskom pločom koja označava duljinu

kritične dionice od 2500 metara. Time se vozačima jasno daje do znanja na kojem dijelu ceste je povećan rizik od susreta s divljači.

Slika 7. Znak „Opasnost – divljač na cesti“ s dopunskom pločom [61]

Korištenje reflektirajućih oznaka i jasnih simbola na prometnim znakovima od iznimne je važnosti za sigurnost u prometu. Reflektirajuće oznake omogućuju vozačima da čak i u uvjetima smanjene vidljivosti, poput noći ili magle, na vrijeme primijete znakove koji ih upozoravaju na potencijalnu opasnost od divljači na cesti [50].

6.2. Ograničenje brzine

Uvođenje ograničenja brzine na kritičnim dionicama cesta gdje je povećan rizik od naleta na divljač predstavlja drugu ključnu mjeru. Na područjima koja su poznata kao staništa divljači ili gdje su zabilježeni česti incidenti, postavljanje ograničenja brzine može značajno smanjiti broj nesreća [51]. Smanjenje brzine omogućava vozačima više vremena za reakciju u slučaju da iznenada naiđu na životinje na cesti. Ograničenja brzine također mogu pomoći u smanjenju težine nesreća i ozbiljnosti ozljeda, jer manja brzina smanjuje udarnu energiju i omogućava bolje upravljanje vozilom u iznenadnim situacijama [52].

6.3. Izgradnja fizičkih barijera

Izgradnja fizičkih barijera kao što su ograde i zaštitne mreže predstavlja treću mjeru za smanjenje rizika od naleta na divljač. Barijere služe za

sprječavanje divljači da uđe na cestu i smanjuju vjerojatnost sudara. Ograde mogu biti različitih visina i materijala, ovisno o vrsti divljači koja se najčešće pojavljuje u tom području [53].

Ograde za jelensku divljač obično su visoke oko 2,5 metara, a mogu biti izrađene od različitih materijala poput prirodnog drva, plastične ili žičane mreže. Prirodne ograde rijetko se koriste zbog visoke cijene i složenosti postavljanja, ali su dugotrajne i održive [54]. Plastične mreže su popularne zbog svoje neupadljivosti i jednostavnosti postavljanja, iako imaju kraći vijek trajanja i manje trajne karakteristike [55]. Žičane mreže su najčešće korištene u šumarstvu zbog svoje izdržljivosti i učinkovitosti [56]. Električne ograde nude najvišu razinu zaštite, posebno za divlje svinje, jer sprečavaju preskakanje i potkopavanje [57].

Visoke ograde su učinkovite za sprječavanje ulaska većih životinja poput jelena ili srna, dok niže barijere mogu biti dovoljne za manju divljač. Na slici 8 prikazana je zaštitna ograda od divljači uz autocestu. Također, integracija posebnih prolaza za životinje ispod ili uzduž ograde može omogućiti divljači da sigurno pređe cestu bez opasnosti za promet.

Slika 8. Zaštitna ograda od divljači [62]

6.4. Edukacija vozača

Edukacija vozača je četvrta ključna mjera u smanjenju nesreća uzrokovanih naletom na divljač. Kroz različite kampanje i obrazovne programe, vozači mogu biti bolje informirani o rizicima povezanim s divljači na cesti i o

pravilnom ponašanju u takvim situacijama [58]. Edukacija uključuje obuku o tehnikama izbjegavanja naleta, važnosti prilagođavanja brzine u područjima s povećanom prisutnošću divljači, te postupcima koje treba poduzeti ako dođe do susreta s divljači [59]. Također, vozači trebaju biti informirani o važnosti korištenja farova, posebno na cesti u noćnim uvjetima, kako bi se povećala vidljivost i omogućilo pravovremeno prepoznavanje životinja na cesti [60].

Prometne nesreće uzrokovane naletom na divljač predstavljaju kompleksan izazov u okviru sigurnosti cestovnog prometa. Zakon o sigurnosti prometa na cestama predviđa niz mjera koje imaju za cilj smanjenje rizika i posljedica ovih nesreća. Postavljanje upozoravajućih znakova, uvođenje ograničenja brzine, izgradnja fizičkih barijera i edukacija vozača predstavljaju ključne strategije za prevenciju. Implementacija ovih mjera može značajno doprinijeti smanjenju broja nesreća, zaštiti ljudskih života i imovine, te očuvanju prirodnog staništa divljači. Kroz sveobuhvatan pristup koji uključuje zakonodavne, infrastrukturne i obrazovne aspekte, moguće je postići bolju ravnotežu između sigurnosti prometa i očuvanja divlje prirode.

7. ZAKLJUČAK

Nalet na divljač predstavlja ozbiljan izazov u cestovnom prometu, koji može rezultirati značajnim materijalnim štetama i ljudskim ozljedama. Razumijevanje postupka prijave štete, uključujući dodjeljivanje poslovnog broja, procjenu štete, obavještanje oštećenika te proces refundacije, ključno je za pravilan i pravodoban odgovor na ovakve incidente. Osiguranje igra ključnu ulogu u ovom kontekstu, jer omogućava oštećenicima da dobiju potrebnu naknadu za štetu nastalu uslijed naleta divljači, što je važno za brzo saniranje štete i povratak u normalan radni režim.

Uspostava preventivnih mjera također je od esencijalne važnosti za smanjenje broja nesreća uzrokovanih divljači. Postavljanje upozoravajućih znakova, izgradnja fizičkih barijera i edukacija vozača doprinose smanjenju rizika od naleta na divljač. Te mjere, uz pravilno označavanje i održavanje cesta, mogu značajno smanjiti učestalost ovih nesreća i poboljšati sigurnost na cestama.

Uspješno upravljanje rizikom od naleta vozila na divljač zahtijeva integrirani pristup koji uključuje zakonsku regulaciju, učinkovito osiguranje i implementaciju preventivnih mjera. Ulaganje u ove aspekte doprinosi smanjenju broja i ozbiljnosti nesreća uzrokovanih divljači te unapređuje ukupnu sigurnost i učinkovitost cestovnog prometa.

8. LITERATURA

- [1] Mohammed A.A., Ambak K., Mosa A.M., Syamsunur D.: *A review of traffic accidents and related practices worldwide*, The Open Transportation Journal, 13 (2019.), 1.
- [2] Ameratunga S., Hajar M., Norton R.: *Road-traffic injuries: confronting disparities to address a global-health problem*, The Lancet, 367 (2006.), 9521, 1533-1540.
- [3] Van Wee B.: *Land use and transport. The transport system and transport policy. An introduction*, 78-100, (2013.).
- [4] *Zakon o sigurnosti prometa na cestama*, Narodne novine broj NN 67/08, 48/10, 74/11, 80/13, 158/13, 92/14, 64/15, 108/17, 70/19, 42/20, 85/22, 114/22, 133/23.
- [5] Seiler A., Olsson M., Rosell C., Van Der Grift E.A.: *SAFEROAD Safe roads for wildlife and people: Cost-benefit analyses for wildlife and traffic safety (No. 4)*, CEDR, (2016.).
- [6] Kušta T., Keken Z., Ježek M., Holá M., Šmíd P.: *The effect of traffic intensity and animal activity on probability of ungulate-vehicle collisions in the Czech Republic*, Safety Science, 91 (2017.), 105-113.
- [7] Li M., Xie H., Shu P.: *Study on the Impact of Traffic Accidents in Key Areas of Rural Roads*, Sustainability, 13 (2021.), 14, 7802.
- [8] Bissonette J.A., Kassir C.A., Cook L.J.: *Assessment of costs associated with deer-vehicle collisions: human death and injury, vehicle damage, and deer loss*, Human-Wildlife Conflicts, 2 (2008.), 1, 17-27.
- [9] Newell R., Dale A., Lister N.M.: *An integrated climate-biodiversity framework to improve planning and policy: An application to wildlife crossings and landscape connectivity*, Ecology and Society, 27 (2022.), 1.
- [10] Reidinger R.F., Miller J.E.: *Wildlife damage management: prevention, problem solving, and conflict resolution*, JHU Press, (2013.).

- [11] Automobile Accident Support Network: *The Importance of Reporting Car Accidents: Safety and Responsibility*, dostupno na: <https://www.autoaccidentsupport.org/the-importance-of-reporting-car-accidents-safety-and-responsibility/>, pristupljeno 31.07.2024.
- [12] Ministarstvo unutarnjih poslova: *Postupak u slučaju prometne nesreće*, dostupno na: <https://mup.gov.hr/gradjani-281562/savjeti-281567/promet-281586/postupak-u-slucaju-prometne-nesrece-344/344>, pristupljeno 01.08.2024.
- [13] Wahocho M.: *Why Is It Important To Secure The Scene Of The Accident?*, dostupno na: <https://www.hseblog.com/best-practices-for-securing-and-documenting-an-accident-scene/>, pristupljeno 03.08.2024.
- [14] Spence C., Ho C.: *Tactile and multisensory spatial warning signals for drivers*, IEEE Transactions on Haptics, 1 (2008.), 2, 121-129.
- [15] Hrvatski autoklub: *Osnovne upute za pružanje prve pomoći na mjestu nesreće*, dostupno na: <https://www.hak.hr/hr/za-vozace/prva-pomoc/osnovne-upute-za-pruzanje-prve-pomoci-na-mjestu-nesrece/>, pristupljeno 19.08.2024.
- [16] FSRA: *After an Accident: Understanding the Claims Process*, dostupno na: <https://www.fsrao.ca/after-accident-understanding-claims-process>, pristupljeno 03.08.2024.
- [17] Du Z., Deng M., Lyu N., Wang Y.: *A review of road safety evaluation methods based on driving behavior*, Journal of Traffic and Transportation Engineering (English edition), (2023.).
- [18] Nacionalni plan sigurnosti cestovnog prometa: *FELJTON: Čovjek - čimbenik sigurnosti cestovnog prometa - 2. dio*, dostupno na: <https://npscp.hr/sigurno-u-prometu/feljton-covjek-cimbenik-sigurnosti-cestovnog-prometa-2-dio>, pristupljeno 05.08.2024.
- [19] Nacionalni plan sigurnosti cestovnog prometa Republike Hrvatske za razdoblje od 2021. do 2030., dostupno na:

https://mup.gov.hr/UserDocsImages/2022/06/NPSCP_hr_web.pdf, pristupljeno 05.08.2024.

[20] Road Safety: *Avoiding and Minimizing Collisions with Wildlife*, dostupno na: <https://www.ottawasafetycouncil.ca/avoiding-and-minimizing-collisions-with-wildlife/>, pristupljeno 07.08.2024.

[21] Karaźniewicz J., Sołtyszewski I., Malewski T., Szarek J., Felsmann M., Grudzień W., Dzikowski A.: *Review of procedures concerning animals involved in traffic accidents—including own investigations*, Publisher UWM Olsztyn, (2018.), 503.

[22] IIHS: *Fatality Facts 2022 Collisions with fixed objects and animals*, dostupno na: <https://www.iihs.org/topics/fatality-statistics/detail/collisions-with-fixed-objects-and-animals#collisions-with-animals>, pristupljeno 08.08.2024.

[23] Sáenz-de-Santa-María A., Tellería J.L.: *Wildlife-vehicle collisions in Spain*, European Journal of Wildlife Research, 61 (2015.), 399-406.

[24] Morelle K., Lehaire F., Lejeune P.: *Spatio-temporal patterns of wildlife-vehicle collisions in a region with a high-density road network*, Nature Conservation, (2013.), 5.

[25] Kustura M.: *Analiza prometnih nesreća u kojima sudjeluje divljač na teritoriju Republike Hrvatske*, Završni rad, Veleučilište u Karlovcu, Odjel lovstva i zaštite prirode, Studij lovstva i zaštite prirode, (2023.).

[26] Hrvatski lovački savez (HLS): *Interni dokumenti, Štete*, (2017., 2018., 2023.).

[27] Policijska uprava karlovačka: *Naleti vozila na divljač za 2023. godinu - analiza*, dostupno na: <https://karlovacka-policija.gov.hr/vijesti/naleti-vozila-na-divljac-za-2023-godinu-analiza/38552>, pristupljeno 09.08.2024.

[28] Policijska uprava karlovačka: *Nalet vozila na divljač - vozači i dalje budite oprezni!*, dostupno na: <https://karlovacka-policija.gov.hr/vijesti/nalet-vozila-na-divljac-vozaci-i-dalje-budite-oprezni/40282>, pristupljeno 09.08.2024.

[29] Hrvatski lovački savez: *O nama*, dostupno na: <https://hls.com.hr/>, pristupljeno 09.08.2024.

[30] Ministarstvo unutarnjih poslova: *Bilten o sigurnosti cestovnog prometa 2023.*, dostupno na: https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2024/6/Bilten_o_sigurnosti_cestovnog_prometa_2023.pdf, pristupljeno 09.08.2024.

[31] Klasić K., Andrijanić I.: *Osnove osiguranja-načela i praksa*, III. Izmijenjeno i dopunjeno izdanje, TEB-Poslovno savjetovanje d.o.o., (2013.).

[32] *Zakon o obveznim osiguranjima u prometu*, Narodne novine broj NN 151/05, 36/09, 75/09, 76/13, 152/14, 155/23.

[33] Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva: *Ministarstvo poljoprivrede nastavlja s financiranjem jedinstvene police osiguranja za štetu nastalu od naleta vozila na divljač*, dostupno na: <https://poljoprivreda.gov.hr/vijesti/ministarstvo-poljoprivrede-nastavlja-s-financiranjem-jedinstvene-police-osiguranja-za-stetu-nastalu-od-naleta-vozila-na-divljac/4415>, pristupljeno 11.08.2024.

[34] Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva: *Jedinstvena polica osiguranja od naleta divljači u cestovnom prometu – po prvi put u Hrvatskoj*, dostupno na: <https://poljoprivreda.gov.hr/vijesti/jedinstvena-polica-osiguranja-od-naleta-divljaci-u-cestovnom-prometu-po-prvi-put-u-hrvatskoj/781>, pristupljeno 11.08.2024.

[35] Lovački savez Vukovarsko-srijemske županije: *Uputa o popunjavanju odštetnog zahtjeva (prijave štete) u kojima je sudjelovala divljač*, dostupno na: <https://lovackisavez-vs-z.hr/uputa-o-popunjavanju-odstetnog-zahtjeva-prijave-stete-u-kojima-je-sudjelovala-divljac/>, pristupljeno 12.08.2024.

[36] Odbor za pomorstvo, promet i infrastrukturu: *Izvješće Odbora za pomorstvo, promet i infrastrukturu o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim osiguranjima u prometu, prvo čitanje, P.Z.E. br. 530*, dostupno na: <https://www.sabor.hr/hr/radna-tijela/odbori-i>

[povjerenstva/izvjesce-odbora-za-pomorstvo-promet-i-infrastrukturu-o-213](#),

pristupljeno 12.08.2024.

[37] *Zakon o lovstvu*, Narodne novine broj NN 99/2018.

[38] *Zakon o obveznim odnosima*, Narodne novine broj NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23.

[39] *Zakon o cestama*, Narodne novine broj NN 84/11, 22/13, 54/13, 148/13, 92/14, 110/19, 144/21, 114/22, 04/23, 133/23.

[40] Beti I.: *Zbog naleta divljači šteta veća od milijun kuna godišnje*, Večernji list, dostupno na: <https://www.vecernji.hr/vijesti/steta-na-vozilima-veca-od-milijun-kuna-godisnje-916291>, pristupljeno 14.08.2024.

[41] Hrvatske autoceste: *Postupak u slučaju naleta na životinju na autocesti*, dostupno na: <https://www.hac.hr/hr/servisne-informacije/postupak-u-slucaju-naleta-na-zivotinju-na-autocesti>, pristupljeno 14.08.2024.

[42] Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: *IZVOD IZ ZAPISNIKA sa sjednice Odjela trgovačkih i ostalih sporova Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske održane 20. prosinca 2022.*, dostupno na: <https://sudovi.hr/sites/default/files/dokumenti/2023-01/Sjednica%20Odjela%20od%2020.12.2022.pdf>, pristupljeno 19.08.2024.

[43] Hrvatski lovački savez: *Prijava štete*, dostupno na: <https://dekra-hls-portal.powerappsportals.com/hr-HR/>, pristupljeno 15.08.2024.

[44] Općina Jelsa: *Protokol o naknadi šteta koje nastaju kao posljedica prometnih i drugih nesreća u kojima je sudjelovala divljač*, dostupno na: <https://jelsa.hr/2022/06/12/protokol-o-naknadi-steta-koje-nastaju-kao-posljedica-prometnih-i-drugih-nesreca-u-kojima-je-sudjelovala-divljac/>, pristupljeno 15.08.2024.

[45] Euroherc: *Što u slučaju štete*, dostupno na: <https://www.euroherc.hr/stete/>, pristupljeno 16.08.2024.

[46] *Zakon o policijskim poslovima i ovlastima*, Narodne novine broj NN 76/09, 92/14, 70/19.

[47] Severin K.: *Odabrane tematske cjeline: prepoznavanje bioloških tragova u sudskom veterinarstvu; primjeri iz sudske prakse*, Nastavni materijal za obvezni predmet Sudsko veterinarstvo i izborni predmet Biološki tragovi i dokazi u sudskom veterinarstvu integriranog preddiplomskog i diplomskog studija Veterinarske medicine, (2014.).

[48] de Mori B., Ferrante L., Florio D., Macchi E., Pollastri I., Normando S.: *A protocol for the ethical assessment of wild animal–visitor interactions (AVIP) evaluating animal welfare, education, and conservation outcomes*, *Animals*, 9(8), 487, (2019).

[49] Autoškola: *Prometni znakovi / Znakovi opasnosti / Divljač na cesti*, dostupno na: <https://autoskola-ispiti.com/prometni-znakovi/znakovi-opasnosti/divlja-na-cesti>, pristupljeno 18.08.2024.

[50] *Pravilnik o prometnim znakovima, signalizaciji i opremi na cestama*, Narodne novine broj NN 92/2019.

[51] Litvaitis J. A., Tash J. P.: *An approach toward understanding wildlife–vehicle collisions*, *Environmental Management*, 42, 688-697, (2008).

[52] Shinar D.: *Driver information processing: Attention, perception, reaction time, and comprehension*, u: *Traffic safety and human behavior*, Emerald Publishing Limited, str. 189-256, (2017).

[53] Huijser M. P., Fairbank E. R., Camel-Means W., Graham J., Watson V., Basting P., Becker D.: *Effectiveness of short sections of wildlife fencing and crossing structures along highways in reducing wildlife–vehicle collisions and providing safe crossing opportunities for large mammals*, *Biological Conservation*, 197, 61-68, (2016).

[54] Degmečić D.: *Selekcija jelenske i smeće divljači*, Hrvatski lovački savez, Zagreb, (2011).

- [55] Novosel H., Piria M., Safner R., Kutnja H., Šprem N.: *The game damages on agricultural crops in Croatia*, Journal of Central European Agriculture, 13(4), 631-642, (2012).
- [56] Tompak M.: *Štete od divljači*, u: Mustapić i sur.: Lovstvo, Hrvatski lovački savez, Zagreb, str. 304-310, (2004).
- [57] Schlageter A., Haag-Wackernagel D.: *Evaluation of an odor repellent for protecting crops from wild boar damage*, Journal of Pest Science, 85, 209-215, (2012).
- [58] Wundersitz L., Hutchinson T., Woolley J.: *Best practice in road safety mass media campaigns: A literature review*, Social Psychology, 5, 119-186, (2010).
- [59] Thomas-Walters L., Veríssimo D., Gadsby E., Roberts D., Smith R. J.: *Taking a more nuanced look at behavior change for demand reduction in the illegal wildlife trade*, Conservation Science and Practice, 2(9), e248, (2020).
- [60] Right2Drive: *How To Use Car Headlights Correctly*, dostupno na: <https://www.right2drive.com.au/articles/how-to-use-car-headlights-correctly>, pristupljeno 19.08.2024.
- [61] Perković T.: *U 2021. na cestama povećan broj naleta na divljač: Samo ih za vikend zabilježeno 12*, dostupno na: <https://radio-mreznica.hr/u-2021-na-cestama-povecan-broj-naleta-na-divljac-samo-ih-za-vikend-zabiljezeno-12/>, pristupljeno 19.08.2024.
- [62] Gradjevinarstvo: *Zaštitne putne ograde firme Utva Silosi*, dostupno na: <https://www.gradjevinarstvo.rs/tekstovi/7301/820/zastitne-putne-ograde-firme-utva-silosj>, pristupljeno 19.08.2024.
- [63] Osobna izrada autora prema CROATIA Osiguranje d.d. Podružnica Ogulin
- [64] Osobna izrada autora prema CROATIA Osiguranje d.d. Podružnica Ogulin
- [65] Osobna izrada autora prema CROATIA Osiguranje d.d. Podružnica Ogulin

9. POPIS ILUSTRACIJA

9.1. Popis slika

	stranica
Slika 1. Nalet vozila na divljač od 2017. do 2023. godine	14
Slika 2. Primjer osiguranja od autoodgovornosti	25
Slika 3. Prijava štete, Hrvatski lovački savez	29
Slika 4. Obrazac za prijavu štete naleta vozilom na divljač	30
Slika 5. Obavijest o zaprimljenoj prijavi štete	32
Slika 6. Izvid štete	33
Slika 7. Znak „Opasnost – divljač na cesti“ s dopunskom pločom	38
Slika 7. Zaštitna ograda od divljači	39

9.2. Popis tablica

	stranica
Tablica 1. Upravljanje rizicima u cestovnom prometu	10
Tablica 2. Stradanje divljači u naletu vozila po županijama za 2014. i 2023. godinu	14
Tablica 3. Vrsta prometne nesreće u Republici Hrvatskoj od 2014. do 2023. godine	18
Tablica 4. Prometne nesreće s nastradalim osobama u Republici Hrvatskoj od 2014. do 2023. godine	19
Tablica 5. Vrste prometnih nesreća u Republici Hrvatskoj u 2023. godini.....	20